

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca

Stoji za
celo leto 3 gld. —
pol leta 1 „ 60
četrt „ — „ 80
(Posamezne števk.
15 kr.)

Naročnino
sprejema
uprava listu:
„Zaveza-Krško“

Oznaniila,
tkrat natisnena,
od vrste 15 kr.

Oznaniila in reklamacije
pošiljajo se
upravnistvu
v Maribor.

POPOTNIK.

Glasiló

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Odprište reklamacije so
poštne proste.
Spisi in dopisi
pošiljajo se
urednistvu
v Maribor.

Pisnom, na katero
se želi odgovor,
naj se prilepi
primeren poštni
znak.

Na anonimne do-
pise se ne oziramo.
Nebrankovana pisma
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
cena poslane knjige
se ne vračajo.

Pomen, metoda in tvarina zgodovinskega pouka v ljudski šoli.

(Dalje.)

Pa tudi drugih ovir in napak ima ta način toliko, da se mu ne more pripisavati prevelika važnost. Životopis ima res namen, nazorno naslikati kako zgodovinsko osebo, in v tem smislu ustresa zahtevi, da zgodovinski pouk v ljudski šoli naj bode nazoren, da je učencu razumljiv. Tu pa je pomisliti, da zgodovinskega životopisa bistvo ni v tem, da se kaka oseba nazorno naslika po svoji vnanjosti, svojih navadah, temveč opisati se mora tudi jeno delovanje. Da pa učenec more jeno delovanje prav razumeti, je potrebno, da je o dobi, v kateri je oseba delovala, vže dobro poučen, ker je jeno delovanje navadno določeval tistodobni duh časa. Od ljudskošolske mladine pa nikakor ni pričakovati, da bi prav zapopadla, kako so vplivale ideje na značaje in dejanja ljudij, ker se k temu potrebuje več bistroumnosti in skušnje, ko se more zahtevati od učenca ljudske šole. Dalje nahajajo se v zgodovini jako važne dobe, ki se tudi v ljudski šoli ne morejo prezirati, katere se nikakor ne morejo obravnavati tako, da bi se dejanja vršila le okolo jedne osebe. Životopis, če tudi še tako veljavnega moža, opisuje le jedno samo osebo, pri kateri se mora vrh tega še mnogo zgodovinsko nevažnega jemati v poštev; torej ne podaja nikake skupne slike, iz katere bi se moglo spoznati življenje celega naroda ali cele države, kar pa je glavni namen zgodovine. Da se značaj budi in razvija, opazuje naj se življenje značajnih mož. Tu vže velja, da se njihovo življenje opazuje za se, ne gledé na druge tačasne razmere, ker so tudi delovali za se, iz svoje lastne moči, ne veliko meneč se za to, kaj se okolo jih godi. Iz drugega stališča pa se imajo opazovati v političnem oziru znamenite osebe. Te pa ne delujejo za se, brez ozira na čas in razmere, ampak so v življenji narodov potrebni prikazi, če jih razmere zahtevajo; oni so tako rekoč zvrševalci potreb, ki se v narodu ali državi obče čutijo. Vsaka pojedina oseba pa, če tudi najveljavnejša, ne more, ako jo iztrgaš iz celote, katere del je, označevati življenja celega naroda ali cele države. Životopisi veljavnih mož, da-si po sebi zelo važni, nikakor ne morejo nadomeščati pouka splošne zgodovine. Životopis ostane le jednostransk, in če bi kdo poznal životopise vseh avstrijskih junakov, vendar ne bi imel nikakega pravega pojma o avstrijski zgodovini.

Slednjič naj se omeni še nekoliko o zvezi zgodovinskega pouka z zemljepisnim. Zveza obstoji namreč v tem, da zemljepisje kaže pozorišče zgodovine, zgodovina pa pripoveduje o političnih in prosvetno-zgodovinskih izpremembah na tem pozorišču. Zgodovino od zemljepijsja popolnoma ločiti, bilo bi toliko, kakor pedagogičnemu načelu

gledé na nazornost ravnati nasproti. Na zemljepisje mora se ozirati pri zgodovinskem pouku več ali manj vže zato, ker je dokazano, da so zgodovinski dogodki s prostorom zemlje, na katerem so se vršili, v tesni zvezi. Razvoj človeškega življenja je vsikdar odvisen od kakovosti zemlje, na kateri človek prebiva, torej ima zemljepisna kakovost zemlje tudi pomen za ocenitev zgodovinskega razvoja človeštva na njej bivajočega. Zemljepisje ne kaže le prirodnih zemeljskih razmer, ampak iz teh tudi izvaja vzroke, kateri človeštvo v svojem razvoji pospešujejo ali ovirajo. Po prirodoznanski kakovosti zemlje je navadno osoda narodov vže naprej določena, ker prirodoznanske, zgodovinske in politične razmere so si v zvezi, to zvezo pa dokazuje primerjajoče zemljepisje. Zemljepisje torej vže zato sega v zgodovino, ker iz kakovosti zemlje izvirajo vzroki, po katerih se način zgodovinskega razvoja more razlagati. Ume se pa, da bi predaleč segalo, ko bi kdo zahteval od učenca ljudske šole dokazov, zakaj in v koliki meri so zgodovinski dogodki v zvezi s tistim delom zemlje, na katerem so se vršili, ker se tej zahtevi upira vže duševno stališče učenčeve in pa pomanjkanje podlage; sme pa se tirjati od učitelja, da zapopade, v kaki zvezi je razvoj človeškega življenja s kakovostjo zemlje, na kateri človek prebiva.

Ložje pa je, zgodovinski pouk z zemljepisnim bolj po vnanje združiti, namreč tako, da se obravnavajo najpoprej le zemljepisne razmere kake dežele, temu pa sledi zgodovinska obravnavo. Takšna zveza med predmetoma je pa tako rahla in le vnanja, da ta način nima dosti pomena, ker ne pride niti zemljepisje, niti zgodovina do prave veljave, ko bi se ves zgodovinski pouk omejil na ta način.

Zveza zgodovine z zemljepisjem skuša se doseči tudi tem potom, da se pri zemljepisnem pouku kraji omenjajo, kjer so se vršili zgodovinski dogodki. Če je učenec o tistem delu zgodovine, na kar ga opozarja zemljepisje, vže dobro poučen, ni napačno, če se taki dogodki kratko omenijo. Ko bi se pa hoteli taki, v zemljepisje vpleteni zgodovinski dodatki obširno razlagati, bil bi to siloma v zemljepisje vpleten zgodovinski pouk; zemljepisni pouk pa bi se pretrgal, ker bi se pozornost obračala na celo različen predmet. Čeravno zemljepisje podpira zgodovinski pouk, se taka vnanja zveza teh predmetov le ne da s pridom zvršiti; saj pa tudi ni nikakega pravega vzroka za takšno druženje, ker sta si predmeta po svojem svojstvu različna: zemljepisje namreč opisuje to, kar je v prostoru razporedeno, zgodovina pa pripoveduje dogodke, v teku časa se razvijajoče. Pri takem postopanju ne pride nobeden predmetov do prave veljave, ker bi moral vsikdar biti jeden glavni, drugi pa postranski.

Kar pa zadeva zvezo zgodovinskega pouka z zemljepisnim v tem smislu, da se ima pozorišče, na katerem so se vršili zgodovinski dogodki, nazorno opisati, prej ko se pripovedujejo, ta zveza ima pač važen pomen v ljudski šoli. Tej zadevi mora vsak metodično obravnavan zgodovinski pouk zadoščati zavoljo nazornosti. Saj bi zgodovina ne bila razumljiva, ko bi jej manjkalo zemljepisne podlage, ker se dejanje ne more prav zapopasti, če se ne določi poprej prostor, kjer se je vršilo. Ko bi se ne določilo pozorišče, iskala bi je otročja domišljija sama, katero pa bi se le redko z resničnostjo vjemalo; saj se mora v tej zadevi še tako mnogo domišljiji učenčevi prepuščati. Poglavitni pomen, ki ga ima zveza zgodovinskega pouka z zemljepisnim, vsaj za ljudsko šolo, obstoji v tem, da učenec poprej pozna pozorišče, kjer so se vršili zgodovinski dogodki, ko se mu pripoveduje zgodovina.

Če se pregledajo načini, po katerih se utegne obravnavati zgodovina v ljudski šoli, sprevi se, da metodičnim zahtevam najbolj ustreza doboslovno napredujoči (pogresivni) način in sicer v tem smislu, da se v vsakem tečaju ozira na vso učno stvarino, kolikor je pač je določene za kako vrsto učilnic, da se pa stvarina v vsakem naslednjem tečaju dopolnjuje in razširja. S tem načinom pa se, kadar obravnava zahteva, združijo tudi drugi: na naza-

dujoči (regresivni) način se jemlje ozir, kadar je treba zgodovinske razmere v preteklosti pojasnjevati z razmerami v sedanosti, kolikor so tisti učencu znane; pogostokrat je treba v pouk vplesti životopis kake znamenite osebe; na zvezo z zemljepisjem mora se ta pouk ozirati vže zato, ker zemljepisje kaže pozorišče, kjer so se vršila zgodovinska dejanja; na višji stopinji je celo včasih treba omeniti razloge in povode zgodovinskim dogodkom, torej tudi ozirati se na razložiti (pragmatični) način.

III.

Zgodovina se peča z zadevami človeštva, pripoveduje, kako so se vršile notranje in zunanje spremembe v posameznih deželah ali državah, v posameznih narodih ali pa v celem človeštvu; zato se govori o zgodovini kake dežele ali države, o zgodovini kakega naroda ali pa o občni zgodovini.

Zgodovina se je v ljudski šoli poučevala in se pogosto poučuje še sedaj tako, da se najbolj obdeluje tista stran, ki je učencu najmanj razumljiva, namreč politična zgodovina. Zadovoljevalo se je in zadovoljuje se še sedaj s tem, da le zna učenec našteti nekaj zgodovinskih dogodkov, imen in letnic, pa še to navadno brez prave zveze, pri čemur malo ali nič ne misli. S takim postopanjem pa zgubi zgodovinski pouk vso obrazovalno moč in svoj pomenljiv vpliv za javno življenje.

Zgodovina, katera se peča le s političnim in državnim življenjem, imenuje se politična zgodovina; zgodovina, katera razodeva miren razvoj in obrazovanost človeštva, ki pripoveduje pomenljiva dejanja človeškega uma, se pa imenuje zgodovina obrazovanosti ali prosvete. Da se sprevidi, kak pomen ima ta ali druga stran zgodovine, namreč politična zgodovina in zgodovina obrazovanosti pri pouku v ljudski šoli, treba je, da se pomen obeh vrst nekoliko bolj natanko razloži.

Navadno se pri zgodovinskem pouku vnanjim političnim razmeram prišteva največja važnost. Sovražna nasprotja med narodi in državami, vojske in bitke, obleganja in krvavi prevrati, imena in letnice in cela vrsta zgodovinskih dogodkov, okolo tega se navadno suče zgodovinski pouk. Vendar pa imajo vsi ti podatki in dogodki, vsaj za učenca ljudske šole, le toliko pomena, kolikor ga naredo boljšega, razumnejšega in pametnejšega kot človeka v obče in kot državljana posebej. Vzor človeštva pa se ne razodeva v sovražnem nasprotju med narodi, ker nasprotje ni namen človekov na zemlji, ampak v vzajemnem mirnem delovanju človeštva, ki naj skuša vedno bolj napredovati v obrazovanosti in izomiki.

Ložje razumljiva in bolj važna stran politične zgodovine pa je notranje državno življenje. Tu zgodovina poroča o notranji uredbi držav. Notranja uredba države gledé na vojstvo in pravosodje, ustavo in upravo, gledé na dolžnosti in pravice državljanov učenca veliko bolj zanima, ko vnanje politične razmere, če se ne našteva preveč na drobno.

Bolj obrazovalna, ko zgodovina političnega in državnega življenja, vojsk in vladarjev pa je druga stran zgodovine, ki pripoveduje o mirnem razvoji in obrazovanji človeštva, o dejanjih človeškega uma, kako je človeštvo z vstrajnim skupnim delovanjem vse zapreke premagalo, da je prišlo polagoma iz teme nevednosti in surovosti na vedno višjo stopinjo obrazovanosti, izomike in popolnosti. Zgodovina obrazovanosti pripoveduje, kako se je človeštvo obrazovalo mirnim potom gledé na umetnosti, vednosti in slovstvo; dalje v gospodarstvenem, trgovinskem in nabožnem življenji. Tudi te razmere, ki kažejo miren razvoj človeštva, morajo se poleg političnih jemati v poštev, ker le tako more se popolna slika kake zgodovinske dobe nazorno razložiti. Dejanja narodov se še le prav zapopadejo, če se pozna jih napredek v razvoji človeškega uma, ker od tega napredka je navadno odvisna osoda narodov in držav. V zgodovino torej ne spadajo le vojske in državni prevrati, ampak tudi razlogi, vsled katerih so se taki politični prevrati vršili, kakor način vladanja, sto-

pinja obrazovanosti v različnih dobah, sploh vsi pogoji in razlogi, ki so največ pripomogli, da se je kaka država ali narod razevil ali propadal.

Kar torej tvarino zgodovinskega pouka zadeva, ne sme obsegati samo politične zgodovine, ampak tudi državno in občestveno življenje in pa razvoj in obrazovanost človeštva v duševnem in tvarnem oziru.

Ivan Klemenčič. (Dalje sledi.)

Prirodopisni pouk v jednorazrednicah.

(Pišeta ravnatelj Henrik Schreiner in prof. J. Koprivnik.)

(Dalje.)

Sadunosnik.

Točka e) Odnosaji med sadnim drevjem in rastlinami rastočimi pod in med drevjem.

Katero sadno drevje rase po sadunosnikih, Ž? Jablani, hruške, češnje, višnje, slive, češplji, kutne, mešplji. Kako daleč stojé drevesa drugo od drugega, R? Jablani, hruške in češnje po 10—12, višnje, slive, češplji, kutne in mešplji po 5—6m. Pomnite: Drevesa so tako daleč drugo ob drugega vsajena, da sega veja do veje, kadar je drevo doraslo. Kaj sem povedal, C? Drevesa so tako daleč Povej tudi to, Z! Pomnite še: kadar je doraslo sadno drevje, v takšni meri vsaksebi stoječe, popolnoma obsenči tla pod seboj. Ponovi to, D! Še ti, Š!

Kaj rase pod sadnim drevjem v sadunosniku, S? Trava. Kaj še, N? Cvetice. Imenuj nekatere, M! Marjetica, vijolica, regrat Kako koristijo drevju trava in cvetice, ki rasejo pod njim, P? Pokrivajo tla, da se ne izsuše tako lahko. Kako še, L? Kadar gre dež ali kopni sneg, držé vodo, da ne odteče, nego da zleze v zemljo. Trava in cvetice, ki rastejo pod sadnim drevjem v sadunosniku, storé, da je zemlja zmirom vlažna, in da dobivajo korenine potrebne mokrote iz nje.

Kako daleč segajo veje doraslega sadnega drevja v sadunosniku na stran, E? Da se skoraj dotikajo druga druge. Kaj storé pod seboj na tleh, F? Senco. Kako vpliva senca na travo in na rastline, ki rastó pod sadnim drevjem, L? Neugodno. V čem se kaže neugoden vpliv, P? Trava in rastline ostajajo slabotne in šibke, cvetice le pičlo cveto. Česa pa varujejo veje pod drevjem rastočo travo in cvetice, B? Toče in silne plohe. Kako torej vpliva sadno drevje na rastline, ki raste pod njim, Š? Deloma neugodno (senca), deloma ugodno (jih varujejo toče in plohe). Je-li škoda ali korist večja, ki jo imajo pod drevjem rastoče rastline od drevja, A? Škoda je večja. Kako se spremené iste rastline, ako pridejo iz sence, G? Postanejo krepkeje ter obilniše cvetó.

Sadunosnik.

Točka h) Sovražniki sadnega drevja.

Sadno drevje ima mnogo sovražnikov. Imenuj nekatere, U! Goveda, koze, svinje, zajec, rujavi hrošč, evetodér, glogov belin, gobovec, zlatoritka, prsteničar, mali zmrzlikar, ušice, kaparji, ptičji lim, razne rje in plesnovci.

Kako škodujejo sadnemu drevju goveda in koze, L? Objedó mladike, se čohajo ob mlada drevesa ter jim obdrgajo skorjo. Kako varujemo takšna drevesa pred njimi, A? Da jih obdamo s koljem, trnjem ali vejevjem. Kako škodujejo svinje, R? Se čohajo ob debela ter zbrusijo s tem skorjo noter do lesa. Kako se varuje pred njimi sadno drevje, M? Tako kakor pred govejo živino in kozami.

Kako škoduje zajec sadnemu drevju, G? Mu obgloda skorjo. Kedaj stori to, N? Po zimi. Zajec je izmed najnevarniših škodljivcev mladega sadnega drevja. Uničil je že

cele drevesnice in sadunosnike. Kako varujemo mlado sadno drevje po sadunosnikih pred nevarnim glodavcem, Č? Da ga jeseni tesno obdamo s koljem, trnjem, vejevjem, turšičino slamo ali da namažemo debela z godlo, ki smo jo naredili iz ilovice, apna, kravjeka in krvi.

Kedaj se prikaže rujavi hrošč, J? Meseca majnika. Kako škoduje sadnemu drevju, H? Objeda listje in mladike. Kako ga je pobijati, O? Zjutraj, ko napol otrpnen visi na vejicah, se mora otresti v široke rjuhe (plahte), katere se razgrnejo pod drevo; otresene hrošče je potem s kropom politi ter jih dati svinjam ali kokošim, ali pa jih vreči na gnoj.

Kaj je cvetodêr, R? Rujav 5—6mm. dolg hrošček rilčkar. Kedaj ga opazujemo po drevji, M? Zgodaj pomladi, še prej ko drevje cvete in spet po letu. Kaj dela hrošček po drevji spomladi, L? Objeda brstje. Kaj pa stori samica, Ž! Ona prevrtava z rilčkom cvetne popke ter polaga va-nje jajca in sicer v vsak pop po jedno. Kaj izleze iz jajčka, A? Ličinka, droben bel črviček. Kaj počne ličinka v popu, D? Pogriže in požre notranje dele cveta, namreč vrat z brazdo in prašnike. Kaj se zgodi s takšnimi cvetnimi popi, N? Se ne odpro, nego se posušé. Kaki so videti, M? So rujavi, kakor da bi jih bila slana poparila. Kaj počne dorasla ličinka, J? Se v vsahlem cvetu zabubi in koncem meseca majnika izleze iz bube hrošček. Kaj stori sedaj hrošč, R? Zapusti svojo hišico, vsahli cvet, in gre na listje in mladike, katere objeda vse leto. Kaj stori hrošč jeseni, E? Skrije se med raskovo skorjo debela, pod listje in pod kamenje na tleh itd. ter prezimi. Kaj počne prihodnjo pomlad, B? Gre na drevje in tú živi, kakor smo prej povedali. Kako se naj zatira cvetodêr, J? Raske na skorji, za katerimi hrošč prezimuje, naj se odstranijo, osmojeno cvetje naj se zbira ter požiga.

Kaj je glogov belin, D? Je precej velik metulj z belimi krili, v katerih se nahajajo črne žile. Kedaj leta, C? Meseca junija in julija. Kam polagajo samice jajca, V? Na listje gloga in našega sadnega drevja in sicer na vsak list po 100—150 drugo poleg drugega. Kaj počenjajo goseničice, ki izlezejo iz jajčic, Č? Objedajo listje do jeseni. Kaj storé jeseni, F? Spredejo okoli sebe mrežico, v katero zamotajo 1—2 lista, v tem zamotku prebijejo zimo. Kaj storé prihodnjo pomlad, ko drevesa ozelené, O? Zapusté zamotek in se razlezejo po drevesu. Kaj počno tedaj, T? Žro listje in mladike. Da, tako požrešne so, da včasih drevje objedó do golega. Kje se zabubijo dorasle gosenice, Ž? Po deblih in debelejših vejah. Kaj pride iz bube, G? Metulj. Kedaj se zgodi to, Č? Meseca junija. Kako se zatira glogov belin, H? Pobijajo se metulji, obirajo se listi z jajčeci, oberó se zgodaj spomladi, še prej ko drevje ozeleni, zamotki z gosenicami, poiščejo se meseca majnika in junija po deblih in debelejših vejah, plotih, stenah itd. bele ali žoltkaste in črno pikaste bube in se zmečkajo.

Kaj so gobovec, zlatoritka in prsteničar, A? Metulji prejci. Kakšni so, D? Vsi so debelega telesa. Samica gobovca je do 3cm dolga in ima bela krila, samec meri le 2cm in je vitke rasti, krila so mu temnorujava; zlatoritka meri nekoliko nad 1cm, ima bela krile s črnimi pikami ter košat šop zlatorumenih dlak na konci zadka; prsteničar je 1cm dolg in rujavožoltkastih kril. Kedaj se prikažejo, J? Gobovec meseca avgusta in septembra, zlatoritka in prsteničar meseca julija. Kam polagajo jajca, Z? Gobovec na debela, plote in zide ter jih pokrije z rumeno dlako, katera se je izmisila zadku; zlatoritka na spodnje strani listov in jih tudi pokrije z rumeno dlako, ki je izpadla košatemu zadkovemu koncu, in prsteničar v špiralki okolo 1—3 letnih vejic. Čemu so podobni kupi jaje gobovca in zlatoritke, K? Kosu kresne gobe. Kedaj izlezejo iz jaje gosenice, L? Iz gobovčevih in prsteničarjevih prihodnjo pomlad, iz zlatoritkinih pa vže meseca avgusta istega leta. Kje živé gosenice teh škodljivih metuljev, M? Po sadnem drevju.

Kako škodujejo, Ž? Objedajo listje in mladike. Da, kakor gosenice glogovega belina nahajajo se tudi gosenice teh treh metuljev včasih v jako obilnem številu po drevju in objedó drevje mnogokrat do golega, so torej zelo škodljive. Kje se zapredejo gosenice, N? Na listji, gobovčeve tudi po plotih in zidih. Kako je zatirati gobovca, zlatoritko in prsteničarja, F? Poiščejo in zmečkajo se jajca, pobijejo gosenice in bube.

Kaj je mali zmrzlikar, G? Metuljček. Zakaj se mu pravi zmrzlikar, Š? Ker leta pozno jeseni, meseca oktobra in novembra, ko že zmrzuje. Kaj je posebno znamenitega na tem metulji, M? Da le samec leta, samica pa samo lazi, ker ima nerazvita, zelo kratka krila. Kako pride samica na drevo, N? Spleza po deblu kvišku. Kam polaga svoja drobna jajčeca, L? Na brstje. Kedaj izlezejo iz njih gosenice, D? Pomladi meseca aprila. Kako škodujejo drevju, J? Pojedó brstje, da drevo ne more ozeleneti in cvesti. Kaj storé dorasle goseničice, K? Spusté se po niti na tla ter se v zemlji zabubijo. Kedaj se spet prikaže metulj, P? Meseca oktobra in novembra. Kako lahko branimo sadno drevje tega škodljivega metulja, E? Naredimo na deblu obroček iz lepljivega degeta (tera), prek katerega na drevo pležoča samica ne more. Kaj je storiti, če se obroček posuši, S? Se mora obnoviti.

Kje opazujemo zeljiščne ušice, A? Po listji in mladikah. Kaj delajo tu, D? Sesajo s svojim rilčkom sok iz teh nežnih delov. Da, in s tem mnogo škodijo. Kakšnemu drevju največ škodijo, V? Mlademu. Kako jih moramo zatirati, U? Zmečkavamo jih ali pa dotične dele škropimo z vodo, v kateri smo kuhali milo, tobak in sodo. Kolikokrat na leto moramo pobijati zeljiščne ušice, B? Tolikokrat kolikokrat se prikažejo.

Kje sedé kaparji (Schildläuse), J? Po vejah na skorji. Kakšne podobe so, R? Skoraj so podobne domači stenici ali pa ozke in vitke, kakor uš. Koliko jih najdemo skupaj, Z? Mnogo. Kaj počinjajo na vejah, L? Nepremično sedé ter pijejo sok iz drevesa. Kako je pobijati kaparje, A? Najvspešniše se zatirajo, ako se pokrtačijo z ostro in trdo krtačo (s ščetko) z veje.

Kje se naseli tičji lim, J? Po vejah. Kako škoduje, Č? S tem, da svoj živež vleče iz drevesa. Kako ga lahko zatremo, V? Če ga izrežemo z nožem iz veje ter rano zamažemo z ilom ali še bolje z drevesnim voskom.

Kje opazujemo rje in plesnovce na sadnem drevju, E? Po listji. Kako škodujejo, G? Izsesavajo listje. Kako jih je zatirati? Pobirati takšno listje in ga požigati ali globoko zakopati.

(Dalje sledi.)

Nekoliko besedij o premembi naših „Beril“.

II.

Predno pričnem nadaljevati svoje v zadnji „Popotnik-ovej“ številki naznanjene opombe, bodi mi dovoljeno razodeti na tem mestu nekoliko mislij o etičnih sestavkih 2. in 3. Berila v obče in sicer gledé vsebine oziroma izbora dotične učne tvarine.

Povesti, pesmi, pregovori in uganke so v omenjenih knjigah sicer v obče vrlo dobro izbrane ter se more mnogo teh izdelkov pri pouku rabiti z najboljšim vspehom, vendar pa moramo pri tem oddelku „Beril“ obžalovati to, da se je uvrstilo v ti knjigi tako veliko število berilnih vaj iz nemških pisateljev. Saj bi se dotični članki lahko nadomestili z drugimi dobrimi izvirnimi, torej domačimi, ker jih imamo — hvala Bogu — vže tudi precejšnje število na razpolago.*)

V tej zadevi moramo pač pohvaliti „Četrto Berilo“, v kojem je zastopan najlepši cvet domačega slovstva (čeprav najdemo tudi v tej knjigi nekoliko iz nemščine preloženih povestij), proizvodi v tako lepi in gladki obliki, da so zares po vsem sposobni razkrivati

*) Sedaj gotovo; a tudi tedaj, ko so se berila sestavljala?

nčeei se mladeži milino in lepoto našega jezika. Kajti, naj poreče kedó kar hoče: spisu, posnetem po tujem jeziku, ostane več ali manj zmerom jegovo prvotno lice, bodi-si še tako dobro preložen. Zato pa se tudi ne smemo čuditi, ako pisava po „Berilih“ ne odgovarja vedno nepokvarjenemu govoru našega priprostega naroda, ne smemo se dalje čuditi, ako naletimo v teh knjigah na precejšnje število po nemščini zloženih ter slovenskemu jeziku do konca protivnih besed in skladenj.

Nadalje se tudi zelo čudimo, da so se sestavljalei „Beril“ tako malo ozirali na narodno blago: narodne pripovedke in pravljice. Komu ni znano, kako zelo so priljubljene naši deci?! In če so naša „Berila“ gledé etičnih spisov kje pomanjkljiva, so gotovo v tej točki, ker v njih ni dovolj zastopano „narodno slovstvo“.

„In einem jedem Lesebuche sei die nationale Literatur in Poesie und Prosa in würdiger Weise vertreten“ pravi Curtman in v tem smislu govori še več odličnih šolnikov trdeč, da narodne pripovedke in pravljice krepijo domovinsko čustvo, da vzbujajo veselje do čitanja, ljubezen do materinščine, do slovstva — do omike. To imenitno nalogo pa ima izvrševati med drugimi ljudska šola.

Gotovo je torej opravičena naša želja: naj bi se vendar v bodoče, spremenjene izdaje naših ljudskošolskih „Beril“ sprejelo vsaj nekoliko lepih in naše mladeži primernih (saj jih imamo lepo število) narodnih pripovedk in pravljic. Saj tudi v srednješolskih „Čitankah“ zavzema gradivo te vrste v novejšem času častno mesto.

Naj navedem tú, kar piše g. Dr. Šket v „Predgovoru“ svoje „Čitanke za 1. razred srednjih šol“: „.... Vrh tega sem se tudi oziral na narodne pravljice in pripovedke ter sem domače pregovore navlašč zbral v skupine, da jih mladini kot narodni zaklad sporočim“.

V predgovoru k II. delu pa piše: „.... zlasti narodnim pravljicam in pripovedkam sem odločil več prostora, nego je bila do sedaj navada v takih čitankah. Saj je pač vsakemu znano iz lastne skušnje, da mladini na ti stopnji kratke povestice, pesmi in humoreske najbolj ugajajo“.

Toda vrnimo se k svoji nalogi ter povejmo svoje nazore o pojedinih etičnih sestavkih v „Drugem Berilu“. Spisi, o kojih ne omenjamo ničesar, nam ugajajo. V 2. spisu „Troji prijatelji“ čitamo na 4. strani v 1. vrsti stavek. „Kako se obnašajo na smrtno uro, kadar sodnik na sodbo kliče?“ Po mnenji naših slovničarjev bi se imel glasiti ta stavek: „Kako se vedejo na smrtno uro, kadar kliče sodnik na sodbo?“ Izraz „obnašati, zadržati“ nam. „věsti“ biča se po naših listih dan za dnevom, a zaman; jezikoslovci naši ga menda ne bodo še tako hitro iztrebili, čeprav ima oblika „vesti se“ v našem književnem jeziku več ali manj vže občno veljavo. Zadnji stavek tega spisa se glasi: „Tu ga zagovarjajo in mu izprosijo usmiljenja“. Zakaj pa se pod sestavek ni postavil autor? — Ta prilika je Herder-jeva.

V 4. spisu „Drago kamenje“ čitamo v 5. vrsti od zgoraj „.... ter se mu zahvali za drago kamenje“. Oblika „zahvalim se ti“ je po mnenji večine naših jezikoslovcev nemčizma od „sich bedanken“. Naš starejši jezik, kakor tudi jezik drugih Slovanov, pozna le „zahvaliti koga za kaj, komu na čem“. (Prim. Fr. Lekše-jevo razpravo: „Nekaj porabnih“) mislij o slovenščini v govoru in pismu“ Dom in Svet 90, str. 24. Kar se tiče teh oblik, kazalo bi po mojem mnenji, sprejeti v bodoče izdaje naših „Beril“ obliko „zahvalim te“, katero rabi tudi dr. Šket v svojih „Čitankah“. (V predgovoru II. dela piše „.... za kar jih tukaj srčno zahvaljujem“.) Tudi nekaterim pesmicam v „Začetnici“ služi oblika „zahvalim te“, recimo na 58 str. „Zahvalim te, o Bog za to;“... Zahvalim te za dobro vse. — Kar danes ... itd. Sploh pa je ta oblika v našem slovstvu vže dovolj utrjena in brez pomisleka jo smemo rabiti v ljudskošolskih knjigah.

„Drago kamenje“ je povestica (preložena iz nemščine), ki nam kaže resnico, kako majhno vrednost ima ves posvetni lišp. Kaj pa, ko bi se ta spis v prihodnji izdaji nadomestil z J. Ciglar-jevo povestjo „Draga kamena“? (Glej dr. Šket-ovo čitanko I., str. 30.) V tej povesti pravi priprost kmetič gospodu, ki nosi dva 500 goldinarjev vredna prstana posuta z dragimi kameni, da ima tudi on doma dva kamena ki mu pa prinašata vsako leto 500 goldinarjev čistega dobička, da-si ne veljata več ko 25 goldinarjev oba — namreč mlinska kamena.

V 6. spisu bi se stavek (4. vrsta od spodaj) „dokler boste složni med seboj, bodete lahko izhajali“; glasil lepše „... seboj, lahko bodete izhajali“.

*) A ne „posebnih“, kar je na 175. strani zadnjega „Pop.“ tiskarska pomota.

Sicer pa bi na tem mestu videli raje Fr. Metelko-vo priliko „Kmet in sinovi“ z jednako tendenco. Glasi se: Oče vidi med svojimi sinovi velik preprič: zastoj jih je k miru in ljubezni opominjal. Nekaj drugega si tedaj izmisli: sesti jim reče in ukaže prinesiti veliko šib. Vse šibe v butaro zveže ter jim jo daje zaporedoma, naj jih vsakteri skusi prelomiti. A vsak se je zastoj upiral, nobednemu jih ni bilo moči prelomiti. Zdaj je oče razveže in jim je reče posamezni lomiti in ko bi trenil bile so vse zlomljene. Na to jim oče pravi: „Glejte, ljubi sinovi! To sem vam dal v zgled: dokler boste v ljubezni med seboj združeni, nič ne bodo opravili vaši sovražniki nad vami; ako boste pa v razprtiji, gotovo vam povem, zaporedoma vas bodo pokončali“.

Jednost da slabim stvaren veliko moč, razprtija pa mogočnejše v nič pripravi. (Boljše bi menda bilo: uniči.)

Postavil sem pa to povest radi tega tú sem, da jo čest. tovariši primerjajo 6. pisu. „V slogi je moč (II. „Berilo“) ter potem presodijo, kateri teh sestavkov je za otroke na tej stopnji prikladnejši.

Na tem mestu še nekaj! Če se v bodočih izdajah obdrži K. Šnid-ova povest. „V slogi je moč, naj se nauk, katerega nam ta povest daje, ogrne v drugo obleko. „Sloga jači, nesloga tlači“ stoji na konci omenjenega spisa. Dá, resničen in pomenljiv je ta pregovor, a vendar mi nič kaj ne ugaja, in ljubše bi mi bilo, ko bi se v naših šolskih knjigah ne navajal. Nravno pokvarjenih otrok, posebno dečkov gotovo nikjer ne manjka (kje tiče glavni vzroki popačenosti naše mladeži, ve vsakdo; sicer pa nam je o tem predmetu pred par leti objavil tovariš gosp. Šorn preimenitno razpravo: „O surovosti naše mladine. „Pop.“ za l. 1887) in znano je gotovo mnogim cenj. tovarišem iz lastne skušnje, kako se pači in grdi po takih poglavih glagol „jačiti“. — —

Tako, da je torej ta lep pregovor čisto (kdo bi si vendar to mislil!) povod mnogim nepristojnim in nesramnim pogovorom med otroki.

Torej še jedenkrat: Če se v bodoči izdaji „Drugega Berila“ dotični članek ne ovrže, naj se vsaj namesto zgoraj navedenega pregovora postavijo kot nauk povesti te-le besede: Sloga ali jednost da slabim stvarem veliko moč, razprtija pa celó mogočnejše uniči.

7. spis „Zadovoljni pastirček“ je povest, ki nam ponuja lep nauk, da je zadovoljnost polovica srečnega življenja. V 9. vrsti (str. 7) čitamo stavek: „Solnce rumeno na nebu meni ravno tako ljubeznivo sije kakor našemu kralju“. Boljše bi se glasil ta stavek: „Solnce rumeno sije meni ravno tako ljubeznivo kakor našemu kralju“. Besedici „na nebu“ se naj izpustite, ker ste odveč. Oblika „ljubezniv“ (brez „j“) je po mnenji slov. jezikoslovcev pravilnejša od oblike „ljubeznjiv“. (Glej „Dom in Svet“ 1889, str. 241, tudi „Ljublj. Zvon“ rabi dosledno obliko „ljubezniv“). V ljudsko-šolska „Berila“ pa jo moramo vže zaradi tega sprejeti, ker je priprostejša. Pravilne, a vrh tega priproste oblike služijo naj pisateljem piščim za nežno mladino!

8. spis „Prva skrb“. Na 8. str. v 7. vrsti od spodaj naj se glasi namesto Jurjevi — Jurjevi.

11. spis „Goreča voda“. V 8. vrsti od zgoraj — str. 10. — namesto komaj se privleče k kraju, naj se glasi h kraju. Po slovniškem pravilu glasečem se: Predlog „k“ se pred „g“ in „k“ izpreminja v „h“.

12. spis „Varičnost“ (zakaj ne „varčnost?“) V 10. vrsti je namesto „bliže“ — „bližje“ menda tiskarski pogrešek. Mimogredé naj omenimo, da tiskarskih pomot, kojih smo v 2. Berilu nad 100, reci nad sto zasledili, v svoji razpravi ne bomo več naštevati, ker se trdno nadajamo, da nas v prihodnjih izdajah pri pouku ne bodo več motile.

V 2. vrstici od spodaj: Zeló se začudijo, ko jim prav radovoljno podeli lep dar v denarjih naj bi se v bodoče glasil: Zeló se začudijo, ko jim gospodar (ali pa „dozdevni skopuh“) podeli lep dar v denarji in še zraven itd.

V dotičnih stavkih je preveč nakopičeno osebnih zaimek, torej je ta zahteva povsem upravičena. naznanijo „mu“ ponižno prošnjo ko „jim“ radovoljno podeli kakor da „mu“ odkrijejo“ itd.

14. spis „Lažnjivec“ naj se izpusti in z drugim, boljšim sestavkom nadomesti. Se naj izpusti!

15. spis „Sirota Jerica“ je prav primerna povest, ki nam kaže, da otroka, kateri svoje stariše ljubi ter se jih še po smrti z hvaležnostjo spominja — Bog nikedar ne zapusti. V 5. vrsti od spodaj naj slove v prihodnje namesto *raujke* stariše „*rajnke*“

stariše. (Glej Janežič-Bartel-nov rečnik str. 746) „Neka bogata gospa“, ki jo je večkrat na skrivnem opazovala“, usmili se je“. Tú bi namesto zaimka „ki“ bil boljši zaimsek „katera“, torej gospa, katera jo je večkrat na skrivnem opazovala, usmili se je“.

19. spis „Večerno solnce“. To lepo in priprosto pesmico je zložil A. M. Slomšek, in čudimo se, da se pod njo v „Berilu“ ni zapisalo pesnikovo ime.

21. spis „Spodobno se obnašaj“. Pri tem sestavku bi imeli pripomniti to, kar smo omenili gledé besede „obnašati“ pri 2. spisu „Troji prijatelji“. Za spis „Spodobno se vedi!“ bi se naj uvrstila po našem mnenju znana lepa in z zdravim humorjem napolnena povestica „Miška in vrabci“, katero je tudi dr. Šket sprejel v svojo „Čitanko“ II. Res je sicer, da je ta povest preložena iz nemščine — v slov. prevodu je bila najpoprej priobčena v „Vrtcu“ — vendar pa je tako zabavna in komična, da bi zares mnogo veselosti vzbudila pri otrokih, ako bi našla prostor v naših „Berilih“.

23. spis „Bog je pravičen“ po našem mnenju ne spada v šolsko knjigo. Četudi nam kaže, kako ostro kazni (Našim „Berilom“ rabi oblika „kaznuje“ — „kaznovati“. Nekaj naših slovničarjev nam dokazuje, da je ta oblika nepravilna; poziva nas ob enem, da jej damo slovo za vselej ter se lotimo oblike „kazniti — im; kaznjevati — njujem“) onega, ki ne spolnuje 4. zapovedi božje — vendar pa je pri tej povesti vtis nepopisen, kojega napravi na otroka stavek: „Ravno s to nogo, ki sem si jo zlomil, udaril sem v mladosti in pahnil skozi vrata svojo mater, katera je na to britko*) zajokala, milo pogledala k nebu ter globoko vzdihnila“.

Je-li treba vedeti učencu, da so sploh tako hudobni otroci na svetu, je-li mu treba zvedeti to iz šolskega „Berila“? O hudobija! Materi, o katerej čita učenec v 16. spisu:

Sem na rokah te nosila,
V bolečinah te zdravila,
Za-te noč in dan skrbela
Za-te sem in bom živela

poplačuje ta hudobnež s toliko nehvaležnostjo jeno skrb, jeno požrtvovalnost! — Zavrzimo torej ta berilni sestavek. Jaz vsaj sem tega mnenja, da se nrastvena ideja, katero obseza navedena povest lože razvije pri obravnavi 15. spisa „Sirota Jerica. N. pr. Vidite, otroci! Ta deklica je izgubila vže rano očeta in mater, ki jej niso nobednega premoženja zapustili; ostala je na svetu čisto sama, pa vendar, kako srečno je kesneje živela.

In kaj jo je dovedlo do tolike sreče? Ljubezen, neizrečena ljubezen do svojih starišev, ki ni usabnila tudi takrat ne, ko so stariši vže davno počivali v preranem grobu. Ako bi Jerica ne bila obiskavala groba svojih starišev, bi ne bila imela bogata gospa, ki jo je potem za hčerko vzela, prilike spoznavati njenega blagega srca itd.

Ali je pa tudi otrok, ki svojih starišev ne spoštuje, jih ne ljubi ter morebiti celó grdo ž njimi ravna, na svetu srečen? Ne, tak otrok ni srečen na tem pa tudi ne na onem svetu, ker ondi ga čaka večna kazen. Dovolj.

Pri 28. spisu „Pregovori“ naj se izpusti nekoliko za šolo manj primernih, pa tudi takih pregovorov, koje nam je moči izcerpiti iz posameznih etičnih spisov. N. pr. „Sloga je od Boga“. Na ta izrek opozorijo se naj otroci pri obravnavi 6. spisa. „V slogi je moč“. „Kakor se posojnje, tako se povračuje“ tega izreka ne smemo otrokom razkrivati; saj smo jih vendar v 17. spisu učili, da naj „hudo z dobrim povračujejo“. Beseda „kakeršna“ naj se popravi, ker se drugače v „Berilih“ rabi oblika „kakoršna“.

34. spis „Zdihljeji slepega“. Strogi naši slovničarji bi se nad tem naslovom spodtikali, ker trdé, da se baje pridevniki brez samostavnika ne glasé kaj prida. — Torej: „Slepčevi vzdihljeji“. Ta pesem je posneta po M. Vilhar-jevi; a zakaj se to na koncu ne omeni?

42. spis „Kruh in voda“. V 11. vrsti od zgoraj on je žeje vže skoraj „obnemagal“ naj se glasi „obnemogel“. Način, kako deček Lovro Jerneja za kapljo vode zahvaljuje, zdi se nam nekako čuden, recimo: nenaraven. „Bog ti povrni to kapljo vode stoterno vže tukaj na zemlji in jedenkrat tam v nebesih“. Ali govore tako otroci?

46. spis „Lastovkam“. Da se pod to pesem v bodoče ne bode pisalo več „Iz Zvona“, nego pesnikovo ime, razume se — mislim — samo po sebi. V „Berilu“ čitamo

*) Nam bi bila ljubša oblika „bridko“ — bridek, a ne brizek.

„Svoje gnezdo manj pripnite“. V Gregorčič-evih poezijah I. pa stoji: „Gnezda svoja nanj pripnite“ in potem „Tú nikdo se vas ne takne“.

61. spis „Sraka in pavje perje“. Pod to basen naj se postavi ime Slomšek-ovo. V 8. vrsti od zgoraj čita se naj v bodoče namesto „osramofoena“: „osramočena“.

Boljša od tú priobčene zdi se nam basen jednake vsebine, a v drugi obliki (s krajšimi stavki), ki jo je posnel po Ezopu Fr. Metelko. Najdeš jo tudi v dr. Šket-ovi „Čitanki II.“ str. 19.

72. spis „Pomladanska“ je narodna, kar se naj v knjigi pové.

107. spis „Kmet“ je odlomek Vilhar-jeve pesmi, kar se tudi naj opomni.

118. spis „Luna“. Zakaj se pri tej pesmi ne omeni, da je Slomšek-ova? Kako, da se niso vse kitice priobčile?

126. spis „Mavrica“ je prva kitica Umek-ove pesmi; naj se torej pod ta spis postavi „A. Umek“.

152. spis „Vrbsko jezero“ je narodna pripovedka, a ne pravljica, (Janežič-Bartel-nov rečnik str. 564. Sage: pripovedka — Märchen (str. 434) pravljica) katero je zapisal A. Oliban. (V „Berilu“ je pod pripovedko zapisano „Iz Cvetnika“.

169. spis „Lavdon“ (Boljše: „Lavdon pri Belemgradu“) je narodna pesem.

Zvršujoč pričujoče svoje opazke o etičnih spisih „2. Berila“ dozvoljujem si omeniti, da so tú priobčene opomje k posameznim spisom naših „Beril“ le moji nazori (da me nikdo krivo ne umé: ne nauki, po katerih se naj te knjige predrugečijo in popravijo), med katerimi bode gotovo mnogo takih, kojih vsi cenjeni čitatelji „Popotnik-ovi“ ne bodo odobrivali. A kakor nikdo, tako tudi jaz ne morem, pa tudi nočem vsiljevati nikomur svojih nazorov. Toliko si pa vendar upam trditi, da sem (kar povzamem iz raznih privatnih pisem imenitnih šolnikov Spodnještajerskih) vže s svojim zadnjim v 11. štev. „Pop.“ priobčenim člankom mnogim tovarišem zelo ustregel ter da se z ondu priobčenimi opazkami popolnoma strinjajo. In to je najboljša nagrada za moj trud! — Da mi je pri sestavljanji svoje skromne razprave le za stvar in da nimam pri tem precej trudapolnem delu nobednih postranskih namenov, o tem so — mislim — čest. bralci „Popotnik-ovi“ dovolj prepričani. Saj je vendar vsemu slov. učiteljstvu le do tega, da se naše ljudsko-šolske „Čitanke“ v bodočih izdajah (kjer je treba) popravijo slov. mladeži v korist, domovini pa v slavo.

A. Kosi — Središče.

Slovstvo.

Novosti.

„Lehrpläne für die Bürgerschulen und Erläuterungen zu den Lehrplänen für die allgemeinen Volks- und Bürgerschulen des Küstenlandes in deutscher, italienischer, slovenischer und kroatischer Sprache“. Wien. Im k. k. Schulbücher-Verlage 1891. Preis, steifgebunden, 90 kr.

To je naslov knjigi sestavljeni po dež. šolskem nadzorniku Antonu Klodič-Sabladoskem, kateri je svoje dni vže izdal imenom c. kr. štaj. dež. šolsk. sveta štajerskemu učiteljstvu dobro znane „Normal-Lehrpläne für Volksschulen“ (Wien 1874) in pred nekaj leti — tudi pojasnila k učnim načrtom za Primorsko. Knjiga ta je učiteljstvu kaj dobro došla in bode postala po njeni vsebini zlasti za mlade učitelje pri pouku prav kažipot, katerega ne bodo radi pogrešali. Mi si natančneje oceno prevažne te knjige pridržimo za drugo priliko in hočemo danes „Popotnik-ove“ bralce seznaniti le na kratko z njeno vsebino. Poleg učnega načrta za 6., 7. in 8. razred c. kr. splošne ljudske in meščanske šole za deklice v Trstu in poleg „splošnih opazk“ obsega

knjiga obširna „pojasnila, kako naj učitelj pri pouku postopa“, katera pa, kakor se to posebej pripomni, „veljajo v polnem obsegu le za osemrazredne občne ljudske in meščanske šole. A tudi učitelji nižjih šol si morejo posneti iz njih premisleka vredna metodična navodila, po katerih jim je izvajati učne načrte namenjene za svoje šole“.

„Pojasnila“ so razvrščena v tem-le redu: O materinskem jeziku, (nazorni pouk, branje, slovnični pouk, pismene vaje, pravopis); pisanje; pouk v drugem jeziku; pouk o računstvu; geometrija; prirodznanstvo (a) prirodopis, b) prirodoslovje in kemija); zemljepis; zgodovina. — Navodila, kako je učiti prostoročno risanje po ljudskih in meščanskih šolah (minist. naredba od 6. maja 1874 št. 5815); petje; telovadba (s slikami); ženska ročna dela (s slikami); kako je poučevati v šolah razdeljenih na oddelke. Nadaljevalni pouk. Sklep.

Mi učiteljstvo opozarjamo na to knjigo s prepričanjem, da nam bode vsak, kdor si jo je bil omislil, za to hvaležen.

„Zbirka narodnih pesmi“, III. snopič, cena 10 kr. Maribor 1891. Tisk in zaloga tiskarne sv. Cirila. Ta snopič v majhni žepni obliki, obsega 47 lepih narodnih pesmi, torej za mali denar mnogo dobrega blaga.

„Zbirka narodnih pesmi“ zasluži, da se mej ljudstvom razširja, k čemur učiteljstvo lahko mnogo pripomore.

Tovariši, sezite po tej „Zbirki“ ter ji gladite pot tudi v narod.

LISTEK.

Spomini na III. skupščino „Zaveze“.

Od Adrije.

III.

Naša „Zaveza“ je jedino društvo mej malim slovenskim narodom, ki družu v celoto vso Slovenijo. Poglejte kamor hočete, v naši domovini ne najdete nikjer takega društva, ki bi spajalo vse pojedine v tako močno vez, kakor je prav učiteljska „Zaveza“. Imamo sicer dosti društev, ki utegnejo imeti po več udov, ali ta so bolj lokalnega pomena, in če tudi širjega, nimajo pa onih vzvišenih načel, kakor mi. In ako bi ne imeli drugega haska od naše „Matere“ je vže to mnogo, da smo se jeli spoznavati, odkrivati si svoja vsestranska gorja in težnje; spoznavati smo začeli drugi drugega misli in nazore, kar pa je pred vsem potrebno v razvoj, posebno še v razvoj tako važnega činitelja.

Gospod urednik! Ko to pišem, bivam v duhu v Trstu, v oni lepi dvorani na Belvederu. Živa slika mi je pred očmi in vse si tako predstavljam, kakor je v resnici bilo. Tiho in mirno sem dihal v kotiču sedé, gledal, poslušal in opazoval naš „parlament“, toliko delegacijsko, kolikor občno zborovanje. Tú ni bilo nikakega pritiska, nobednega sovraštva, ampak gibalí smo se svobodno; vse je bilo očito, kar čuti srce in razgovarjaje se, vladala je v bratski ljubavi božanstvena pravica. Zaman si iskal desnice ali leve, zaman zagovornikov starej šoli; s ponosom pa trdim, da vse to je bila jedna sama stranka — naprednikov, ki svoje moči posvečuje narodovi šoli. In če je kdo bil na krivi poti, osvedočil se je, kako trezno gleda njegov drug v bodočnost s štirimi očmi,

prav tako kakor največji politik, ki pred seboj vidi nasledke države, kakoršnim nazorom se moramo brezizjemno ukloniti; kajti ti izvirajo iz prepričanja in so nam porok boljše prihodnosti. Dokazi in utemeljevanja — izborna — in s soglasjem za take ideale pripisalo si je slovensko učiteljstvo ono redko krepost, ki jo imenujemo odločnost. Ta nam je med slovenski veljaki pospešila ugled, in jako so se razveselili, videč, kako si branimo drago prostost, kolikor je še imamo. V tem bodimo konservativci! Ne gre še misliti, da nas bo svet čislal, če bomo sabljico nosili. Vedeti moramo, odkod izvira ta ugled uradnikov! Nikdar se ne bom strinjal z onimi, ki bi se radi svetili v pozlačenih gumbih, ne in ne! Naš delokrog je povsem različen od onega p. n. uradništva, in če mislite, da nas bo možnjček častil, zelo se varate in motite. Plačo imamo res skromno, ali če tako postopamo, kakor je našemu poklicu dostojno, priborimo si tudi ugled, in sicer tak, ki je višje cene, vrhu česar nas še hvali vest, tolažilo v grenkih urah, da smo si ga sami pridobili, in to ni malo. Naloga naša je vzvišena, Grški pesnik Phokylid primerja učitelja - vzgojitelja sè srpom in roko, rekoč: s prvim izrivate iz človeka napake, zlobe itd., z drugo pa vsajate in vlivate vanj čednosti — in tega idealnega reka negovanje vzbuja pametnemu sočloveku jako veliko spoštovanja do nas. To mora prej ali slej priti do obče sodbé, mnenja, in tedaj se nam gotovo gmotno stanje zboljša. Sploh pa mi — tako ogromno število — državni uradniki, — je „pium desiderium“. —1.

Društveni vestnik.

Maribor. (Izlet in zborovanje učiteljskega društva za mariborsko okolico dne 4. junija t. l.) Ljubka vigred izvalila je več udov našega društva in prosto naravo, da bi si ob njenej lepoti tešili srce in vedrili glavo; da bi drug drugega pozdravljajoč si podali roke, preganjali si „temne oblake skrbi“ ter se posvetovali, kako nam je delati, da vestno izvršujemo svojo velevažno nalogo.

Zbralo se je nad dvajset udov in jednom izmed najlepših krajev vinorodnih Slov. goric, v Jarenini. Zelo nas je veselilo, da so nas tudi nekateri gosti

počatili sè svojo navzočnostjo. To dobrodejno radost kalil nam pa je grenki čut, ki se nas je nehoté polastil, ker smo v svoji sredi pogrešali nekatere najbližje, zlasti mlajše tovariše, kojih odsotnosti ni moči opravičiti.

Da smo bili Jareninčanom dobrodošli gosti, pričale so nam v čast vihraječe cesarske zastave, praznično okrašeno šolsko poslopje, zlasti z dičnimi šopki in venci olepšana soba, v katerej se je vršilo zborovanje.

Ob 10. uri podali smo se k sv. maši, katero je

daroval preč. gospod dvorski oskrbnik. Pri sv. maši pel je jareninski mešani zbor tako izvrstno, da smo bili iznenajeni. Orglal je umirovljeni nadučitelj, gosp. Udl, poznat kot odličen organist in skladatelj. Čudili smo se, da zamore vže trudna roka še tako spretno in umetno igrati. Sličnega petja in orgljanja najdeš težko na deželi.

Po sv. maši, pred otvorjenjem zborovanja, sprosi si jareninski dekan, preč. gospod Flek besedo ter nas prav pristrčno pozdravi, izrazujoč svoje veselje, da smo pričeli svoje veleimenitno delo s sv. mašo. Preč. gospod želi nam veliko uspeha pri vsakem podjetju ter nas spodbuja, da naj ostanemo vrli sinovi matere Slovenije in vzorni otroci sv. katoliške cerkve, ter pristavi obljubo, da hoče vselej združen z učitelstvom delovati v prid in blagor milega naroda. Gospod predsednik Nerat zahvali se gospodu predgovorniku na odkritosrčnem pozdravu in blagi naklonjenosti do nas, katero goji v blagem svojem srci.

Zborovanje začne gospod predsednik pozdravljajoč navzoče in zahvaljujoč se jareninskemu učiteljskemu osebju za sijajen vsprejem in ves trud, ki ga je pri tem imelo.

Potem prečita se dopis tovariša g. A. Volarič-a iz Kozane, kateri nabira naročnikov svojim godbenim delom. Gospod predsednik priporoča in podpira prošnjo skladateljevo, prvič zato, ker je g. Volarič po sodbi veščakov odličen skladatelj, in drugič tudi zato, ker je naš tovariš, katerega podpirati je naša dolžnost.

Gospod predsednik naznani, da se je sklep od 5. dne marcija izvršil ter nepozabljivemu našemu bivšemu nadzorniku g. Franc Robič-u častna diploma po posebni deputaciji na binkoštni torek izročila. Pozdravi novega častnega uda našega društva vzeli so se navdušeno na znanje.

Svojo nalogo: „Jarenina“ (kraj. zgod. opis) rešil je gospod nadučitelj Slekovec odlično. Predavanje bilo je gledé oblike in vsebine hvalevredno; bilo je lepo vrejeno in dobro premišljeno. Poročevalec seznanil nas je najprej s zemljepisnimi in zgodovinskimi razmerji Jarenine ter nam podal kulturno sliko omenjenega kraja. Posebej nam je razodel tudi znamenitosti in zanimivosti šole, cerkve in jareninskega gradišča. Gospod poročevalec se je počastil za svoj trud obilnim odobravanjem in s posebno zahvalo gospoda predsednika.

Da se pregleda lanski društveni račun, izvolili so se gg.: Arnuš, Kovačič in Feliks Majcen. Našli so vse v redu.

Gosp. predsednik povzame zopet besedo, rekoč: „Da smo se danes ravno tukaj zbrali, vzrok temu ni le lepota tega kraja in priljubljenost tukajšnjega učiteljstva sploh, temveč prišli smo radi tega, da se odzovemo nekej prijetnej dolžnosti. Gospod nadučitelj Slekovec, v obče znan kot izvrsten učitelj, ljubeznjiv tovariš, mož, kojega dičijo vsakovrstne vrline, deluje vže 25. leto na plodonosnem polji

šolstva“. Na to izreče gospod Nerat v imenu društva slavljenju ginljivo čestitko in mu želi, da bi ga Bog ohranil še dolgo čilega na duhu in telesu v blagor in korist jegove družine in izročene mu šolske mladine.

Gospod Slekovec izreka zahvalo, a beseda zastane mu v grlu, solza priigra mu v oko, katera je govorila jasneje ko najlepše besede.

Po zborovanji podali smo se k skupnemu obedu v gostilno g. Wenger-ja, kjer se nam je prav dobro postreglo. Preživeli smo tam res prijetne urice. Vse je postalo zgovorno, napitnica vršila se je za napitnico. Prvo izrazi gosp. predsednik, katera je veljala zaščitniku šolskih postav, Njih Veličanstva presvitlega cesarja Franca Josipa I. Navdušeni živjoklici zadoneli so po sobi in cesarska pesem se je stojé zapela. Gosp. Nerat napije tudi navzočemu gosp. Udl-nu zahvaljujoč se mu v imenu društva za umetno orglanje ter povdarjajoč plodonosno njegovo čez petdesetletno delovanje v Jarenini, katere 3 generacije so bile njegovi učenci. Spregovorila se je še marsikatera beseda, slavljenju g. Slekovcu v čast. Tudi gospodičnima Spritzei, ki ste tako lepo peli v cerkvi in katerih milodonebe glasove smo tudi v gostilni imeli priložnost poslušati, izrekla se je zaslužena zahvala, istotako tovarišu gospodu Mešku, kateri si je poleg imenovanih stekel največ zaslug, da ostane izlet došlim v prijetnem spominu. Gosp. Feliks Majcen nas opozori, da imamo med seboj še drugega tovariša, kateri obhaja letos 25letnico svojega učiteljovanja. Radostno smo tudi tovarišu nadučitelju, g. Štefanu Kovačič-u (Sv. Marjeta) čestitali ter mu zaklicali iz dna srca: Še mnogo gaja leta!

Čas ločitve je prišel. Preden Jarenino zapustimo, morali smo se še vvesti k dobro obloženi mizi, katero nam je ljubeznjiva gosa Slekovečeva pogrnila doma v znani goriški gostoljubnosti. Skazali smo okusno pripravljenim jedilom in rujni kapljici — domačemu pridelku — vso čast — ter skoraj pozabili na odhod. Še jedenkrat podamo si roke ter se ločimo. Pot do Pesnice — pol ure prej je deževalo — pač ni bila prijetna. (Gosp. Slekovec, zdaj Vam verujemo, da ima Jarenina ilovnata tla, kar ste trdili v svojem predavanji!) Sicer se nam pa tovariši, kateri se niste hoteli vdeležiti izleta, radi tega porogljivo ali škodoželjno ne smejte; kajti to malenkost hitro pozabimo, a veselje, ki smo ga živali, ostane nam še dolgo, dolgo v prijetnem spominu.

S pogorskega zatišja. (O zborovanji celjskega učiteljskega društva 7. ržnega cveta t. l.) Mirno delovanje je vspešno; vtrjujemo si z njim ljubezen svojih somišljenikov in prijateljev, a pridobivamo tudi spoštovanje tistih nasprotnikov, kateri nam nečejo po vsej sili krivični biti. Kolika hasen prihaja še-le iz društvenega življenja, iz združenega dela! Naj zajaše potem tudi ta ali oni Jozua

iskrega konja na čelu tolpi klevetnikov, kateri menijo, da bodo naše ozidje rušile njihove cimbele in trompete, brez skrbi smo, naše Jeriho ne bode padlo; časi so minoli, ko se je z vikom in krikom podiralo Jeriho. Prišli bodo do znanega Gamalielovega nasveta.

Kakó naj torej umevam, častiti tovariši, da se temu delu odtegujejo spretne moči! Poglejte le tožno lice naše premile domovine, z milim, prosečim, solznim očesom ozira se na nas! Ta podoba naj nam ne presunja srca? Ne besede moje, dramiti vas mora vže sam pogled po premilej nam materi domovini! Zato nečem tudi rabiti pikrih besed.

Zadnji zbor je bil zopet maloštevilen, bilo nas je le 12. Predsedoval je gospod Kregar, ker so zadrževali gospoda predsednika važni opravki. Gg. pevci odpeli so nam veličastno pesen „Zavezna“. Mej društvenimi rečmi pročitalo se je vabilo gosp. Volarič-a na njegove nove skladbe. Upajmo, da bode jega rodoljubno delo dobilo dovolj podpornikov, saj je poznati skladatelj naš tevariš. Društvo in nekateri zborujoči so se koj odzvali naročnikom.

Poročilo delegatov o Zavezinem zborovanju v Trstu odpade, ker so bili skóro samo tisti tukaj, ki so se udeležili imenovanega zborovanja. — Na to so se še dalje pretresovala društvena pravila, katera sedaj preosnavljamo. — Z dovoljenjem društvenikov bode poročevalec teh vrstic odslej obveščal skupščino z najvažnejšimi članki iz českých učiteljskih listov: „Posel z Budče“ in „Učiteljska beseda“, kadar koli nam bode kaj časa preostajalo. Pri nasvetih dalo se je v preudarek: Kakó naj naše društvo proslavlja spomin tristoletnice Komenskega in dridesetletnice Slomškovke brez prevelikih gmotnih stroškov? Streljak.

Iz logaškega okraja. Glavnega zborovanja našega društva učiteljev in šolskih prijateljev v Planini dne 4. junija t. l. se je vdeležilo osem učiteljev, tri učiteljice in oba domača gospoda duhovnika.

Po otvorilnem predsednikovem pozdravu je poročal tajnik o društvenem delovanju v preteklem letu, povdarjaje osobito to, da je društvo postavilo preteklo jesen pokojnemu tovarišu, nadučitelju J. Treven-u na bloškem grobišču lep spomenik in da je vložilo pri vis. c. kr. deželnem šolskem svetu prošnjo za razdelitev nagrad onim učiteljem, kateri so v minolem letu mladino v kmetijstvu poučevali, a do danesnjega dne za ta trud še nič dobili. Ker torej na to vlogo še ni bilo do dne glavnega zborovanja nikake rešitve, je pooblastil zbor gospoda predsednika, da pri glavnem zboru kmetijske družbe v Ljubljani, koja ima baje v novejših časih o tej zadevi žalibožé odločilno besedo, nasvetuje, da se nam da to, kar nam gre in kar smo vsa leta sem tudi brez vsakega moledovanja in prosjačenja dobivali.

O namenu in pomenu šolskih delarnic je poročal obširno g. Ribnikar ter solil svoj govor z raznimi

prizori iz kranjsko-učiteljskega življenja na Dunaji. Iz blagajnikovega poročila smo povzeli, da šteje društvo 68 članov, in sicer 21 pravih, 47 podpornih in da ima 32 goldinarjev in 97 krajcarjev blagajničnega prebitka.

V društveno vodstvo so bili voljeni zopet stari gospodi odborniki in sicer predsednikom V. Ribnikar, namestnikom in tajnikom J. Benedek, blagajnikom J. Poženel in odbornikoma J. Kernc in K. Dermelj.

Po skupnem obedu so nas počastili pri čašici vina na kegljišči tudi gg. Dimnik, Josin in gospici Praprotnik iz Postojine, oba domača gospoda duhovnika, župnik Podboj in kapelan Hiersche (poslednji tudi pri obedu), gosp. Sežun iz Rovt, tu v pokoji živeči učitelj gosp. Ivan Juvanec in gosp. okrajni šolski nadzornik V. Zupančič, kateri je sklical ta dan popoldne tudi sejo stalnega odbora.

Proti večeru razšli smo se zopet na vse strani z nado, da se pri prihodnjem glavnem zborovanju še v obilnejšem številu vidimo. —k

Iz Goriškega okraja. (Občno zborovanje „učiteljskega društva za goriški okraj“) vršilo se je v Gorici dne 4. junija t. l. v navzočnosti 36 udov, med temi 10 gspđ. učiteljic in jeden gost.

Po pozdravu predsednika, g. Tom. Jug-a, izvolita se zapisnikarjema gg. Volarič in Poberaj, a g. Ig. Križman ml. prebere zapisnik zadnjega zborovanja, ki se potrdi. Na to so vrši vsposed.

I. Gosp. Karol Mlekuž prebere svoj spis „o domači vzgoji“ (nadaljevanje od zadnjega zborovanja). Spis je tak, da ga je vsakdo z zanimanjem poslušal in da se je jednoglasno sprejel predlog gosp. Fr. Vodopive-a, c. kr. okr. šolsk. nadzornika, da naj se objavi v kakem listu. Dobil ga bode menda vrli „Popotnik“.*)

II. Gospod Fr. Sternad prebere svoj obširen spis „o deških ročnih delih in o obrtniškich tečajih“ — in to posebno z ozirom na vzgojo in namen ljudske šole. — Spis sprejel se je s pohvalo. — Gosp. Fr. Vodopivec pojasnjuje, da pri nas še sedaj ni upanja, da bi se upeljala deška ročna dela v naše šole, ali sčasoma bodemo dozoreli do tega tudi pri nas. V goriškem okraju ni take šole, pač pa se je v gradiščanskem okraju pričelo s poskušnjo. Nasvetuje, da bi gosp. poročevalec poskusil; morda bi njegov vspeh pripomogel, da bi se tudi pri nas sčasoma v šole vpeljala deška ročna dela.

III. V odsek za opis okraja izvoli se g. Jakob Komavli.

IV. Posamezni predlogi se sprejmejo ti-le: 1. Pri prihodnjih zborovanjih naj se razpravlja „o socialnih in pravnih razmerah slovenskega učitelja“ in „o metodi računstva“

— z ozirom na važnost resolucij, katere je sprejela III. skupščina „Zaveze“; — 2. Pri prihodnjem zborovanju naj bi katera gospd. učiteljica poročala „o ženskih ročnih delih“ — z ozirom na vzgojo in potrebe domače občine in okraja. —

Konečno se določi dan glavnemu letnemu občenemu zborovanju, namreč: prvi četrtek po odprti razstavi v Gorici.

Na svidenje v prav obilnem številu! —e—

Iz Slovenjegrada. Naj mi nikdo ne zameri, da po naključju tako pozno poročam; a mislim, da še vendar pride prav, da se zabeleži v „društvenem vestniku“.

31. marca t. l. bilo je v Slovenjegradi letošnje drugo zborovanje našega učiteljskega društva, pri katerem so bili razun jednega vsi udje navzoči.

Ko se je prebral in odobril zapisnik o prejšnjem zborovanju, se je na predlog gospoda načelnika priredila gospodu c. kr. okrajnemu glavarju povodom njegovega imenovanja za c. kr. nemestnijskega svetovalca pismena čestitka.

Gospod načelnik je prečital in pojasnjeval ukaz c. kr. dež. šol. sveta od 8. januarja t. l., govoreč o uredbi šolskih vrtov.

V smislu tega ukaza se je gospod Barle soglasno izbral za stalnega poročevalca o šolskovrtnih rečeh tega okraja.

Razprava načelnika, c. kr. šol. nadz. g. Trobej-a: „Kaj je vzrok, da se navdušijo učenci za nekatere izmed svojih učiteljev?“ je bila zelo poučljiva. Izhajajoč od splošnega pravila: „kakov učitelj, takova šola“, je narisal učitelja kot sredotočje in živelj cele šole, od kojega se tirja trdna značajnost, popolno vshvatenje šolske discipline v širšem in ožjem pomenu, milo srce, pravičnost, nepristranost, dobrohotnost itd., ako hoče, da se bodo učenci zanj navdušili. Vsi ga zahvalijo za njegovo izborno razpravo.

Tretje zborovanje je bilo 24. majnika t. l. Gospod načelnik nam je od visokorodnega gospoda c. kr. mestnijskega svetovalca izročil presrečno zahvalo za poslano mu čestitko.

Gospod Arnečič poroča o tretji skupščini „Zaveze“ v Trstu. Veselilo nas je, da je gospod dr. Romih zopet izbran za predsednika „Zaveze“, da je „Popotnik-u“ toliko naraslo število naročnikov, da namerava drugo leto nas po trikrat na mesec obiskati, kar bi bil jako velik napredek.

Resolucije, ki so se pri zavezinem zborovanju vsprejele, so nas v obče zadovoljile.

Obžalovati pa je, da se ni bolj naglašala misel, da bi učiteljstvo postalo državno, ter da se je od neke strani tej misli celo ugovarjalo.

Večje odvisnosti od c. kr. šolskih organov si ne moremo misliti kakoršna je zdaj.

Dosti pa je sitna in poniževalna tista privatna protekcija nekotih udov okrajnih šolskih svetov, da

ne omenjamo krajnih šolskih svetov, brez koje bi se celo lahko izhajalo, ki se pa napram učitelju zdi Bog si ga vedi kaj. Ljubši nam je jeden strog pa pravičen in razumen gospod, ko vsi prteni gospodiči in razni drugi zaščitniki, ki zato še vedno stranske usluge zahtevajo itd. Šola in učitelji bi pa potem gotovo imeli več miru in avtoritete ko sedaj. Potrebni reči bi šoli potem gotovo ne manjkalo. Sploh pa, če so glavne šolske postavbe državne, naj bojo tudi vsi njeni služabniki državni. Zborovanja, društva bi potem učiteljstvo še tudi smelo imeti, vsaj jih imajo srednješolski gg. profesorji tudi.

Gotovo treba na to delati, da se ta stvar bolj pretresava in motri, zdi se nam, da bi ne bila tako napačna.

Gospod načelnik zahvali poročevalca, da se je zborovanja „Zaveze“ vdeležil.

Na zadnje je razpravljaj gospod Vrečko o otroških igrar, naglaševaje jih imeniten pomen za vzgojo in ohranjenje zdravja. Oboje je pri nekotih igrar posebno izpeljeval in dokazoval. Omenil je tudi nekoje v narodu udomačene igre, opozoril na „Spielbuch von Jos. Ambros, 400 Spiele und Belustigungen für Schule und Haus. Verlag: Pichler's Witwe, Wien, 60 kr.“, v katerej knjigi je dosti iger popisanih, ki so tudi našemu ljudstvu, našim otrokom znane, čeravno tu pa tam nekoliko drugače. Omenjena knjiga je v tem oziru vsega priporočila vredna.

Priporočal je, da bi tudi čitali: „Guts Muths, Spiele zur Übung und Erholung des Körpers und des Geistes“. V slovenskem jeziku pa ima Janez Zima: „Telovadba v ljudske šoli“ 12 telovadnih iger navedenih.

Prihodnje zborovanje 16. avgusta t. l. v Slovenjegradi. Razgovor o konferenčnih vprašanjih.

V....o.

✓ **V Globokem**, 19. junija 1891. Brežiško-sevniško učiteljsko društvo imelo je dne 4. junija t. l. na Vidnu svoje drugo letošnje zborovanje, katerega se je vdeležilo 16 učiteljev in učiteljic. Ko je predsednik, gospod Mešiček vse navzoče, zlasti pa iz Krškega došla gosta, gosp. ravnatelja J. Lapajne-ta in gospoda dr. Romih-a, prijazno pozdravil, rešil se je dnevni red tako-le:

I. Prečita se dopis gospoda učitelja H. Volarič-a, s katerim se vabi na naročbo njegovih skladeb.

II. Z ozirom na to, da je vže „Popotnik“ v zadnji številki obširno poročal o III. skupščini „Zaveze“ v Trstu in ker bi za vsestransko obdelovanje naslednjega predmeta utegnulo časa primanjkovati, odpade ustmeno poročilo delegata gospoda Slanc-a o zadnji skupščini.

III. O revizije naših slovenskih šolskih knjig govorijo najprej za ta predmet odbrani poročevalci, gg. Jamšek, Dernač, Matko, Moric, Slanc, Mešiček in Stante. O vsakem poglavji naših „Beril“ vname se potem živahen razgovor, katerega se skoro vsi navzoči

vdeležujejo. Ko se je soglasno pritrnilo, da so naše šolske knjige premembe potrebne, sprejmemo se končno ti-le nasveti:

1. „Začetnica“, katerej bi bilo dodati nekaj berilnih sestavkov in pa „Prvo berilo“ naj se ločita, t. j. naj se izdata v dveh knjigah.

2. Gradivo sedanjih 4 čitank naj se z natančnim ozirom na učne načrte in primerno okrajšano razdeli na 3 čitanke.

Ker bi potem z „Začetnico“ vred imeli le 4 knjige, mogle bi se rabiti vse tudi po jedno- in dvorazrednih šolah, katerih je največ. Zdj po teh šolah „Četrto berilo“ ni uvedeno, da-si ima mnogo prekoristnega učnega gradiva, ker ne gre, da bi se pri enem oddelku rabili dve čitanki.

3. Papir v „Začetnici“ naj bi bil trdnjši, črke večje! Velike črke naj se tudi posamezno obravnava, kakor v Razingar-Zumerjevem „Abecedniku“.

Gradivo za nazorni nauk naj se po vzoru Razingar-Zumerjevih knjig popolnoma predela.

4. V poglavji prirodoznanstva naj se po vseh čitankah uvrsti več berilnih sestavkov, ki bodo merili na milosrčnost do živali. V 3. čitanki naj bi bili opisani tudi sovražniki vinskega trsa in način, kako se pobijajo.

Pri prirodoznanstvu naj se ozira tudi na razpravo, ki jo priobčujeta gg. Schreiner in Koprivnik v „Popotnik-u“. Sploh naj bi se ta dva gospoda prosila za nasvete o tej stroki.

5. V poglavji za zemljepis naj bi se nahajal v 2. čitanki tudi opis štajerske in kranjske (morda tudi primorske) dežele z imeni okrajnih glavarstev, zdej pa bil pridjan zemljevid imenovanih dežel. Tudi 3. čitanki naj se pridene zemljevid avstro-ogrske države. Velikost in prebivalci posamnih dežel (po zadnjem štetju) naj se povejo v okroglih številih, da si jih otroci lažje zapomnijo.

6. V zgodovinskem oddelku naj se bolj ozirjeme na domačo in kulturno zgodovino.

7. Končnik-ova slovnica naj se za ljudske šole izda v znatno okrajšane obliki.

IV. Nasveti. Gospod predsednik predlaga, da pričujočemu gospodu dr. Romih-u, ki z uma svitlim mečem tako srečno odbija zlobne napade na slovensko učiteljstvo, in ki sploh kot predsednik „Zaveze“ neumorno dela za čast in ugled našega stanu, izreče društvo priznanje in zahvalo, kojim besedam navzoči z navdušenimi „Živio“-klici pritrdijo.

Ko se predsednik še ravnatelju gospodu Ivanu Lapajne-tu za vdeležbo zahvali, je zborovanje, ki je bilo dokaj plodonosno, končano.

Iz Ponikve. Zborovanje šmarijsko-rogaškega učiteljskega društva dne 4. junija v Šmariji se je dobro obneslo, če tudi vdeležba ni bila polnoštevilna. Koj po običajnem pozdravu zaslišali smo brzojavno zahvalo priljubljenega našega bivšega nadzornika g. Fr. Robič-a, kojega smo v zadnjem zborovanju imenovali častnim članom. Glasi se: „Srčna hvala vam za

veliko čast! — Bog blagoslovi delovanje vašega društva!“

Izmed dopisov omenim pismo g. tovariša-skladatelja Volarič-a, s katerim vabi na naročbo svojih skladeb. Podjetje bodemo po svojih močeh podpirali. Obširno poročilo gg. delegatov, osobito g. Jurkovič-a, smo v vseh podrobnostih z velikim zanimanjem poslušali. Gosp. Debelak izreče v imenu vseh društvenikov gg. delegatom najpristrčnejšo zahvalo, kar se tudi v zapisnik zabeleži. Pripomnim še, da so gg. delegati jim namenjeno potnino v znesku 15 gld. društvu darovali v ta namen, da se vpiše kot do-smrtni ud Matici Slovenski. Seveda tedaj, ko bomo še nabrali ostalih 35 gld. *) V razpravi smo imeli didaktični predmet: „Slovnica, pravopis in spise je na podlagi nazornega pouka na nižji stopnji“. Poročevalec g. Fr. Šetinc opisuje praktični navod v porabo učitelju, ki poučuje v 2. in 3. šolskem letu. Ko nam je svojo metodo v splošnih potezah razjasnil, pregledali smo prvi dve napisani in s hektografom pomnoženi poli. Prihodnje zborovanje bode na Ponikvi dne 9. julija, kjer bode ta imela gg. Fr. Šetinc in J. Medved v tem predmetu praktične poskuse in se bode nadaljevalo pregledovanje dalje napisanih pol.

Iz Postojnskega okraja. Vabilo k občnem zboru učiteljskega društva za postojnski šolski okraj, ki bode 8. dne julija ob 4. uri popoldne v Postojni s sledečim dnevnim redom: 1. Pozdrav predsednikov. 2. Tajnikovo poročilo o društvenem delovanju preteklega leta. 3. Blagajnikovo poročilo. 4. Volitev treh pregledovalcev računov. 5. Premena pravil oziroma ustanovitve podporne zaloge; poročal bo g. Jakob Dimnik. 6. Volitev odbora. 7. Posamezni nasveti. 8. 9. dne julija ob 9. uri dopoldne razkritje nagrobnega spomenika rajnega g. F. Kete-ja v Košani. K obilni vdeležbi vabi
odbor.

Kranj. (Vabilo) k skupščini „učiteljskega društva za kranjski šolski okraj“, katera bode dne 2. julija t. l. ob 10. uri dopoldne v mestni dvorani v Kranji. Vspored: 1. Pozdrav predsednikov. 2. Poročilo tajnikovo. 3. Poročilo blagajnikovo in volitev treh pregledovalcev računov. 4. O premeni društvenih pravil. 5. O uredbi učiteljskih plač na Kranjskem. Poročevalec gosp. Juraj Režek. 6. O gojitvi vrtnic v šolskih vrtih. Poročevalec gosp. Pr. Luznar. 7. Volitev sedmih udov v društveno vodstvo. 8. Posamezni nasveti. Radi važne 5. točke želi obilne vdeležbe
odbor.

Črnomeljski okraj. Učiteljsko društvo v Črnomlji imelo bode svoj občni zbor dne 2. julija 1891 v šolskem poslopju ob 10. uri dopoldne.

Vspored: 1. Poročilo odborovo. 2. Volitev novega odbora. 3. Petje. 4. Lavtar-jeva račun. metoda. 5. Pristop k „Zavezi“. 6. Razgovor o spominikih pokojnih tovarišev. 7. Nasveti. K vdeležbi vabi odbor.

Litija. (Vabilo.) „Učiteljsko društvo za litijski šolski okraj“ bode imelo svoj letni občni zbor dne 8. julija na „Pošti“ v Litiji ob 2. uri dopoldne z nastopnim vsposredom: a) Pozdrav predsednikov. b) Poročilo o društvenem delovanju minolega leta. c) Poročilo o stanju društvenega premoženja. d) Volitev dveh preglednikov računov. e) Volitev novega društvenega vodstva (odbora). (§ 26. društvenih pravil.) Poleg tega še „poročilo“ o tretji glavni skupščini „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ v Trstu — in pojedini nasveti. K obilni vdeležbi vabi tudi neučitelje odbor.

Vspored

koncerta, katerega priredi „litijsko učiteljsko društvo“ 8. julija (na dan konferencije) v prostorih gosp. Treo — oziroma gostilničarja gosp. Celestine (na Pošti) v Litiji ob 8. uri zvečer društvu na korist.

1. Nagovor predsednikov.
2. Ant. Nedved: „Popotnik“ — moški zbor s samospevom za tenor in četerospevom.
3. H. Volarič: „Pri zibeli“ mešani zbor.
4. Fr. Grbic: „Pod lipico“ četerospev.
5. J. Bartl: „Nazaj v planinski raj“ — moški zbor s samospevom za bariton in četerospevom.
6. Fr. S. Vilhar: „Nezakonska mati“ — sopran samospev s spremljevanjem glasovirja.
7. Fr. Grbic: „Klic pomladni“ — mešani zbor.
8. Gj. Eisenhut: „Ustaj, rode“ — moški zbor.
9. Viktor Parma: „Venec slovenskih

pesni“ za 2 gosli, cello in četeroročno igranje na glasovirju.

10. H. Volarič: „Lahko noč“ — mešani zbor.

Vse gospode pevce in gospice pevke odbor prav vljudno prosi, da se doma dobro priučijo pesmi, da pokažemo občinstvu, koliko premore zavedno ušiteljstvo z družinimi močmi! Nadjamo se, da nam vsak sotrudnik in vsaka sotrudnica pomaga po svojih močeh h povoljnemu vspehu tega vzvišenega podvzetja na čast učiteljskemu ugledu in povzdigi slovenske pesmi.

Šmarijski okraj. (Vabilo.) Šmarijsko-rogaško učiteljsko društvo zborovalo bode dne 9. julija na Ponikvi. Na vsposredu sta dva predmeta: 1. Učni poskusi iz jezikovnega pouka v 1. in 2. razredu, 2. Pregledovanje praktičnega navoda za jezikoslovni pouk na nižji stopnji (Dalje). Začetek ob 10. uri predpoludnem. K prav obilni vdeležbi vabi vljudno tudi gg. tovariše iz sosednjih okrajev odbor.

Vranski okraj. „Savinjsko učit. društvo“ zborovalo bode v četrtek dne 9. julija t. l. ob 2. uri popoldne na Gomilskem. Vspored. 1. Zapisnik in dopisi. 2. Posvetovanje o konferenčnem vprašanji zadevajoče revizijo slovenskih beril. 3. Nasveti. K mnogobrojnej vdeležbi vabi najvljudnej odbor.

Vojnik. (Vabilo.) Celjsko učiteljsko društvo ima v nedeljo dne 5. julija t. l. ob 11. uri dopoldne v celjski okoliški šoli svoj mesečni zbor. Dnevni red: 1. Petje. 2. Zapisnik. 3. Društvene zadeve. 4. O reviziji beril, poročajo: Gosp. Stukelj o etičnem, gospod Kokot o prirodopisnem, gospod Gnuš o zemljepisnem in zgodovinskem, gospod Pustišek o slovničnem delu in gospod Troha o zunanji, opravi in razdelitvi teh knjig. 5. Nasveti. K obilni vdeležbi vabi vljudno odbor.

Dopisi in druge vesti.

Iz Radovljice, dne 20. junija. Stalni odbor za naš šolski okraj sklenil je v svoji zadnji seji, da se ima vršiti okrajna učiteljska konferencija dne 22. julija t. l. na Bledu.

Na dnevnem redu ste točki: a) Kako je gojiti slog in kolegijalnost med učiteljskim in b) Kako more šola v otrokih buditi in poživljati čute domovinske ljubezni in zvestobe do presvitlega cesarja.

O prvi bodeta govorila gospoda J. Žirovnik (Gorje) in L. Kavalar (Rateče), o drugi pa gosp. J. Rihtaršič (Srednja vas) in gospica Kat. Droll-ova (Bled.)

Vršile se bodo tudi volitve stalnega in knjiž-

ničnega odbora. — Ker učiteljstvo tega okraja v svojem društvu tako lepo in složno deluje, upati je, da bode tudi pri volitvah v slogi in po resnem prevdarku v posamezne odbore izbralo može, ki so tega zaupanja vredni in izročenemu jim poslu tudi večji.

Posebno velja naj to tudi o volitvi dveh zastopnikov učiteljstva delegatom deželne učiteljske konferencije.

Glasom razpisa dež. šol. sveta kranjskega z dne 12. junija 1891 št. 1120 ima se napominana konferencija vršiti od 1. do 3. dne meseca septembra t. l. v Ljubljani.

Točke dnevnega reda so sledeče:

1. Posvetovanja, kako določiti učni načrt za ponavljalne šole.

2. Uravnava šolskih knjižnic.

3. Pravice in dolžnosti, ki jih imata gledé vžitka in obdelovanja šolskega vrta učitelj — šolski vrtnar na jedni in šolska občina na drugi strani.

4. Posvetovanja zaradi revizije učnega črteža o poučevanju drugega deželne jezika kot obveznega učnega predmeta.

5. revizija obrazcev za šolske tiskovine.

Ker na Kanjskem vže dolgo vrsto let nismo imeli postavno predpisane deželne učiteljske konferencije, pozdravljamo tem radostnejim srcem to odredbo slov. dež. šolsk. sveta kranskega in želimo vže zdaj zborovalcem — cvetu slovenskega učiteljstva — najboljših uspehov v prid šolstvu kranskemu.

Zvršujoč te vrstice, dostavim naj še, da je učiteljstvo radovljiškega okraja zadel hud udarec. Okrajni šolski nadzornik g. Jakob Aljaž se je odpovedal temu poslu zaradi obilice drugih opravil. — Ne dostaje mi besed, da bi približno mogel zapisati, kako priljubljen je bil med nami. Njegovo vsestransko ljubeznivo, odkritosrčno, dobrohotno in požrtvovalno občevanje z nami rodilo je ono slovo in ono delovanje, ki diti baš sedaj učiteljstvo radovljiškega okraja. — Pevec on sam, v nemal nas je za lepo pesem, ki je pravi kit v društvenem življenji, za pesem ki razganja meglo nezadovoljnosti, nesloge in sovraštva! Toda dovolj! Učiteljstvo radovljiškega okraja hranilo mu bode hvaležen spomin, in to bodi mu v plačilo za vse, kar je blagega in dobrega med nami učinil.

Iz Gorice. Zastopnikom cerkve v c. kr. okr. šolskemsvetu v Gorici imenovan je gosp. Jožef dr. Gabričič, vodja centralnemu semenišči v Gorici. — Njegov prednik, pokojni g. Jožef Marušič, volil je precejšnje posestvo c. kr. okr. šol. svetu v Gorici z namenom, da se z dohodki kupi vsako leto mašnih in drugih knjig ter jih razdeli med šolsko mladino v okraj. — Bog daj mnogo posnemovalcev!

—e—

Litija ob južni železnici. 20. junija. (Šolske zadeve.) Okrajna učiteljska konferencija za naš okraj bode dne 8. julija v Litijskem šolskem poslopji z nastopnim vspešnim:

1. Otvoritev konferencije, imenovanje predsednikovega namestnika in volitev dveh zapisnikarjev.

2. Poročilo c. kr. okr. šolskega nadzornika o šolah „litijskega okraja“.

3. „Pouk in vzgoja“ — poroča g. učitelj Iv. Kremžar.

4. Stvarna in slovnična obravnava berilne vaje „Hvaležni rejenec“ — razpravlja g. nadučitelj Janko Jeglič.

5. Poročilo o podrobnih učnih načrtih za realije, nadaljevanje in dopolnilo minolega leta.

6. Izbor učnih knjig za šolsko leto 1891/92.

7. Poročilo knjižničnega odbora o stanji, vporabi in računih „okrajne učiteljske knjižnice“.

8. Volitve: a) knjižničnega odbora, b) stalnega odbora, c) dveh odposlancev za deželno učiteljsko konferencijo.

9. Samostalni predlogi, ki naj se naznanijo pismeno vsaj do 4. julija t. l. stalnemu odboru.

* * *

Po sklepu knjižničnega odbora bode načelnik sleherni leto (v „Popotnik-u“ — pred ali po konferenciji) prijavil imenik vseh knjig, ki so se tekom leta nakupile za okrajno učiteljsko knjižnico, da potem vsak učitelj — oziroma šolsko voditeljstvo zamore dotični „zapisnik“ dopolniti. Evo prvi

Prirastek

knjig za okrajno učiteljsko knjižnico v Litiji od od 30. julija 1890. l. do 8. julija 1891. l.

Pod A:

95 — „Pedagogiški letnik“ (1889). 96 — „Učiteljski Tovariš“ (1889). 97 — „Popotnik“ (1889). 98 — „Schule und Haus“ (1889). 99 — „Laibacher Schulzeitung“ (1889). 100 — Fr. Gabršek: „Dušeslovje. 101 — R. Niedergesae, „Handbuch der speciellen Methodik (od 8—28); (zvezki: 10, 11, 12, 13 in 14 so se pogubili). 102 — „Laibacher Schulzeitung“ (1887), 103—114 — vsi „Učiteljski Tovariši“ s početka od l. 1861 noter do l. 1884. 115—118 vsi And. Einspieler-jevi „Šolski Prijatelji“ (1852 do 1855). 119 — „Schule und Haus“ (1890). 120 — „Popotnik“ (1890). 121 — „Učiteljski Tovariš“ (1890). 122 — „Pedagogiški letnik“ (1890). 123 — „Laibacher Schulzeitung“ (1888). 124 — Fr. Gabršek: „Jezikovni pouk“ v ljudski šoli a) in b). 125 — Jos. Bezljaj: „Navod k početnemu risanju in oblikoslovju“ a) b) c) d) in e).

Pod B:

92 — Dr. Max Wildermann, „Jahrbuch der Naturwissenschaften“ (1888—1889). 93 — Letopis „Matice Slovenske“. 94 — Dr. Fr. Lampe: „Dušeslovje“. 95 — Dr. Max Wildermann: „Jahrbuch der Naturwissenschaften“ (1889—1890). 96 — Slike iz občega zemljepisa („Matica Hrvatska“). 97 — Dr. G. L. Kriegk: „Die Voelker-Staemme“. 98—115 — Schlosser's Weltgeschichte“ (18 zvezkov). 116 — Letopis „Matice Slovenske“ (1890). 117 — Dr. Fr. Lampe: „Dušeslovje“. 118 — Dr. Melchior Neumayr: „Erdgeschichte“ (allgemeine Geologie). 119 — Dr. Friedrich Ratzel: „Voelkerkunde“. 120 Dr. Fr. Ratzel: „Voelkerkunde (II. del). 121 — Dr. Johannes Ranke: „Der Mensch“. 122 — Dr. Max Wildermann: „Jahrbuch der Naturwissenschaften“ (1890—1891).

Pod C:

64 — „Ljubljanski Zvon“ (1889). 65 — „Vrtec“ (1889). 66 — Aškerc: „Balade in romance“. 67 — „Sielo za zabavu in pouku“. 68 — „Glava“. 69 — „Dva hrvatska junaka“. 70 — „Črtice iz hrvatske

književnosti". 71 — „Knez Nikola Zrinski". 72 — „Emin-Agina Ljuba". 73 — Nikola Tomnaseo: „Iskrice". 74 — „Biedne priče". 75 — „Pavao Šegota". 76 — Poviest „carstva Rimskoga" (zadnjih 10 knjig „Matice Hrvatske"). 77 — „Unter den Fahnen" — „Die Voelker Oesterreich Ungarns" in Waffen. 78 — „Alte und neue Welt" (1889). 79 — „Alte und neue Welt" (1890). 80 — Slovenska Talija (55. zvezek „Teharski plemiči"). 81 — Zabavna knjižica „Matice Slovenske" (V. zvezek). 82 — „Slovan" (1887). 83 — Slovenska Talija (56. zvezek „Svetinova hči"). 84 — „Ljubljanski Zvon" (1890). 85 — „Valentina Vodnik-a" zbrani spisi („Matica Slovenska" 1890). 86 — „Vrtec" (1890).

Pod E:

36 — „Deutsch-slovenisches Hand Woerterbuch" v A. Janežič. 37 — Poročilo o javnih in privatnih ljudskih šolah v Ljubljani (1889—1890). 38 — Stimmen aus Maria Laach. „Katholische Blaetter" (1890). 39 — „Vindobona". 40 — Deželni zakonik vojvodine Kranjske (IV. kos 1888). 41 — Srbska in ruska „Azbuka". 42 — Dr. Friedrich Erdmann: Petris „Handwoerterbuch der Fremdwoerter. — Načelnik okrajne učiteljske knjižnice.

Iz Ljubljanske okolice. (Okrajna učiteljska konferencija za okolico ljubljansko dné 3. junija 1891. l.)

Točno ob 9. uri otvoril je c. kr. okrajni šolski nadzornik, gosp. Ivan Tomšič, konferencijo s pozdravom na vse došle učitelje ter imenoval svojim namestnikom gosp. Vinka Levstik-a, nadučitelja na Vrhniki. Zapisnikarjem pa sta se po nasvetu g. A. Žibert-a jednoglasno izvolila gg. Fran Schiffrer in Fran Črnagaj.

Ko je gosp. c. kr. okrajni šolski nadzornik naznanil spremembe v učiteljskem osebju, ki so se od zadnje konferencije zvršile in se spomnil umrlega tovariša gosp. Frana Govekar-ja, prebral je najvažnejše odredbe in ukaze višjih oblastev, izdanih v pretečenem letu ter o nadzorovanih šolah. Iz tega poročila da se sklepati (in gosp. nadzornik se je tudi sam v tem smislu izrazil), da so šole v tem okraju od lanske konferencije sem v mnogem napredovale ter da so napake, ki so se po nekaterih šolah lanske leto še nahajale, letos popolnoma ali vsaj večinoma izginile. Z nado, da se bode tudi v bodoče tako nadaljevalo in da bode postajala ljudska šola od leta do leta popolnejša, sklenil je gosp. c. kr. okrajni šolski nadzornik svoje poročilo. (Za njegove dobrohotne opomine naj mu bo na tem mestu izrečena prisrčna zahvala.)

Gosp. nadučitelj Janko Žirovnik je potem poročal: „Kako je šolski vrt oskrbovati in obdelovati, da bode vzor pravega šolskega vrta". Gosp. poročevalec, ki je večak v tej stroki, je tako izborno sestavil svoje poročilo, da so se vsi navzoči tovariši

jako pohvalno o njem izrekli. Tudi gospodična Ana Praprotnik-ova je svojo nalogo: „Nazorni nauk v spodnjih oddelkih ljudske šole" prav dobro pogodila. Radi prepičlega časa g. Matija Rant (o šolskem vrtu) in g. Albert Sitsch (o nazornem nauku) nista poročala.

Pri izboru učnih knjig so se vse dosedanje knjige tudi nadalje sprejele; le za jedno-, dvo- in trirazrednice se je sklenilo, sprejeti mesto sedanje knjige: „Razinger-Žumer, Prvo berilo in prva slovnica", ki je odobrena le za štiri- in petrazrednice, paralelno izdajo, ako izide do začetka prihodnjega šolskega leta. Ako pa ne izide, rabi se tudi prihodnje leto še dosedanja knjiga.

Dalje je poročal g. Fran Galé v imenu knjižničnega odbora o stanju okrajne učiteljske knjižnice. (Natančnih podatkov o denarnem stanju in o številu knjig nimam na razpolaganje.) Za leto 1891/92 izbrali so se v knjižnični odbor: g. Anton Javoršek, nadučitelj, g. Fran Galé, učitelj, gspđ. Kristina Zadnikar, učiteljica (vsi v Šiški) in g. Anton Žibert učitelj na Jezici.

V stalni odbor so bili izvoljeni: g. Vinko Levstik, nadučitelj na Vrhniki, g. Fran Papler, nadučitelj v Borovnici, g. Fran Kavčič, nadučitelj pri Dev. Mariji v Polji in g. Josip Gregorin, učitelj na Črnučah.

Pri dopolnilni volitvi jednega zastopnika v c. kr. okrajni šolski svet, mesto umrlega gosp. Frana Govekar-ja, volilo se je po listkih. Veliko večino glasov dobil je g. Fran Papler.

Istotako sta se izvolila dva odposlanca za deželno konferencijo, namreč: g. Fran Papler in gosp. Josip Gregorin.

S trikratnim slava-klicem na presvitlega cesarja, zaščitnika šolstva, sklenil je gosp. c. kr. krajni šolski nadzornik konferencijo.

Ko je bil uradni del konferencije skončan, pokazal je še g. nadučitelj Matija Rant svojim tovarišem jako praktično šolsko stojalo, ki je za kmetijske šole v vsakem oziru prav primerno in vse priporoče vredno. Omenjeno stojalo je prvič tako urejeno, da presega vsestransko naše navadno stojalo, drugič je pa tudi jako ceno. (Mizar na Dobrovi pri Ljubljani je naredi za 95 novcev.)

V gostilni „pri Zvezdi" imeli smo potem skupen obed, pri katerem nas je počastil s svojo navzočnostjo vladni svetovalec in c. kr. okrajni glavar, gosp. Ivan Mahkot. Napivalo se je presvitlemu cesarju, gospodu vladnemu svetovalcu, gospodu c. kr. okrajnemu šolskemu nadzorniku, vzajemnosti mej učiteljstvom itd. J. Novak.

Premembe pri učiteljstvu. Gosp. Miha Lesnika, podučitej v Št. Florijanu ob Sotli postal je učitelj pri Marija Snežni na Velki, na njegovo mesto v Št. Florijan pa pride g. Ivan Rupnik od Sv. Marjete nize Ptuja. — Gspđ. Katica

Wesenscheg, podučiteljica v Zrečah prišla je o Veliki noči na jednako mesto v Konjice, v Zreče pa je premeščen okr. pom. učitelja supl., g. Jakob Vrečko iz Št. Florijana ob Doliču. — Kot suplenta sta nameščena gimnazijca: g. Anton Seme v Grizah, g. Martin Sotošek pa v Pilštani. — Gosp. Franc Reibenschuh, podučitelj v Grizah se je službi odpovedal, isto tako g. Miha Kunštič supl. v Galiciji; tukaj je poduč. mesto sedaj prazno. — Nadučitelj g. Ivan Zdolšek pri Novicerkvi (Celje), Martin Repič pri Sv. Miklavži (Ormož) in Martin Kompost v Selnici ob Dravi stopili so v stalni pokoj. — Gosp. Janez Levec, učitelj v Mokronogu in zač. voditelj v Boštani, imenovan je nadučiteljem v Radečah; g. Jakob Dimnik, učitelj v Postojini imenovan je učiteljem na II. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani; gspđ. Janja Miklavič, 3. učna moč v Št. Vidu nad Ljubljano dobila je ravno tukaj stalno 2. učiteljsko mesto. — Dosedanje podučiteljice v Ljubljani, gspđ. Marija

Marout in Marija Wessner, na osemrazredni slov. deklški šoli ter gspđ. Franja Illerschitsch in Em. Witschl na petrazredni nemški deklški šoli nameščene so kot stalne učiteljice.

(Iz c. kr. šolskega sveta kranjskega.) V zadnji seji se je sklenilo, da se ljudska šola na Bučki razširi v dvorazrednico ter da se napravi šola za silo v občini Stara Oselica. Potrdil se je učni načrt za vpeljavo pouka o deških ročnih delih na c. kr. rudarski šoli v Idriji. — Ker se je c. kr. okr. šolski nadzornik č. g. župnik Jakob Aljaž odpovedal nadzorništvu, sporočili so se predlogi do naučnega ministerstva gledé na imenovanje novega nadzornika.

(Sotrudnik in rojak naš, gosp. Anton Bezenšek), gimnazijski profesor v Plovdivu v Bolgariji, dobil je kot avstrijski podanik od cesarja dovoljenje, da sme sprejeti francosko odlikovanje, katero mu priznava naslov: Officier d'Académie.

Raznoternosti.

[Prebivalstvo v Zagrebu.] Zagreb ima po zadnji ljudski štetvi z vojaštvom vred 40.268 prebivalcev, ki stanujejo v 2086 hišah. Moških je 18.077, žensk 19.452. Po narodnosti, izvenzí vojaštvo, je v Zagrebu: Hrvatov 25.984, Slovencev 5814, Nemcev 3492, Madjarov 1100, Čehov 565, Italijanov 339, Poljakov 91, Slovakov 47, Rusov 12, Rumunov 12, Bolgarov 5 in 54 različnih drugih. Po veri se razdeli civilno prebivalstvo tako-le: Rimskih katolikov je 33.927, izraelitov 1941, grško-pravoslavnih 1204, protestantov (augsb. in helvet. konf.) 348, mohamedanov 7 in brezverci so trije. Po stanu je uradnikov, učiteljev in duhovnikov preko 2000, ostali so trgovci, obrtniki in posestniki.

[Koliko nam sinice koristijo.] Pri nas živi nekoliko vrst sinic, katere nas tudi po zimi ne zapuščajo. V tej dobi živé se izključno le z jajčeci vsakoliškega mrčesa. Kakor izkušnje potrjujejo, treba

jim je na dan po 13g take hrane, da se nasitijo. Obsega-li vsak gram najmanj 1000 mrčesnih jajčec, uniči jedna sinica čez zimo več nego jeden milijon jajčec. Kdor tedaj uniči nežno življenje le jedne sinice, ta ohrani življenje celemu milijonu mrčesov, kateri mu bodo uničevali njegov vrt. Akopram se sinice jako množe — takó je preračunal profesor Dokonpil v Hrudimu, da potomstvo jedne sinice znaša v 6. letih do 6 milijonov sinic — vendar število teh hasljivih ptičic pri nas neprenehoma gine; kajti pokončujejo jih mnogi neprijatelji, kakor: podlasice in kune, skobci in krugulji, srake in šoje, vrane in kavke i. dr. Da privabimo sinice na svoje vrte, postavimo po zimi nekoliko solnčnic s semenjem, katere pritrđimo na kole na vrtilih. Na oljnato seme solnčnic poletavajo sinice, katere tako vspešno otimljemo v ostrem mrazu gotovemu poginu; te pa se navadijo naših vrtov, ter jih bodo marljivo čistile mrčesa.

Razpis natečajev.

Štev. 408.

Učiteljska mesta.

V političnem okraji celjske okolice so ta-le učiteljska mesta definitivno ali tudi provizorično umeščati:

A. V šolskem okraji celjske okolice.

1. Nadučiteljsko mesto na trirazredni ljudski šoli pri Novi cerkvi, pošta Vojnik, IV. plač. razred in prosto stanovanje.
2. Učiteljsko — eventualno v slučaju avanzovanja podučiteljsko mesto na trirazredni ljudski šoli pri Novi cerkvi (pošta Vojnik), IV. plač. razred.
3. Definitivno učiteljsko mesto na trirazredni ljudski šoli v Pletrovčah (pošta Žalec), IV. plač. razred.
4. Jedno provizorično podučiteljsko mesto na četirirazredni deški ljudski šoli v Št. Juriju ob juž. žel., III. plač. razred.

B. V konjiškem šolskem okraji.

5. Jedno podučiteljsko mesto na četirirazredni ljudski šoli v Čadramu (pošta Oplotnica), IV. plač. razred.
6. Jedno podučiteljsko mesto na četirirazredni ljudski šoli pri Sv. Duhu v Ločah, IV. plač. razred in prosto stanovanje (jedna soba v novem šolskem poslopji).

C. V laškem šolskem okraji.

7. Jedno podučiteljsko mesto na četirirazredni ljudski šoli v Terbovljah, III. plač. razred.

Opomni se, da je za vse mesta potrebno popolno znanje slovenskega in nemškega jezika ter da podučitelji in podučiteljice naolah IV. plač. razreda lahko dobó osobno doklado 30 gold.

Prosilci in prosilke za katero teh mest naj vložijo svoje redno opremljene prošnje z dokazom, da so avstrijski državljani in gledé na nadučiteljsko

mesto pri Novi cerkvi tudi v dokazom, da so vsposobljeni za subsidarični pouk v katol. veronauku, potem predstojnega okr. šolskega sveta do 10. dne avgusta 1891 pri dotičnem krajnem šolskem svetu.

Okr. šolski svet v Celji dne 18. junija 1891.

Predsednik: Dr. Wagner s. r.

Štev. 273.

Nadučiteljsko mesto.

Na trirazrednici pri sv. Miklavži poleg Ormoža, v IV. plačilnem razredu, je umestiti nadučiteljska služba.

Prosilci naj vložijo svoje opremljene prošnje z dokazom, da so zmožni poučevanja v slovenskem in nemškem jeziku, da so avstrijski državljani, in da so sposobni za subsidaričen pouk katol. veronauka, predpisanem potom do 19. julija t. l. pri krajnem šolskem svetu pri sv. Miklavžu poleg Ormoža.

Okr. šolski svet Ormož 19. junija 1891.

1—2

Predsednik: Marek s. r.

Št. 560.

Razpis natečajev.

V političnem okraji Ptuj (okolica) je umestiti nastopna učiteljska mesta definitivno, eventualno tudi povzorično:

A. V Ptujemskem šolskem okraji:

- podučiteljsko mesto na dvorazredni ljudski šoli pri Sv. Andreji v Leskovcah, IV. plačilni razred in prosta soba;
- podučiteljsko mesto na trirazrednici pri Sv. Lovrenci v slov. goricah, IV. plačilni razred in prosta soba;
- podučiteljsko mesto na četirirazrednici pri Sv. Marjeti, IV. plačilni razred in prosta soba;
- podučiteljsko mesto na četirirazrednici pri Sv. Marki, IV. plačilni razred in prosta soba;
- podučiteljsko mesto na dvorazrednici v Majšbergi (Monsberg), IV. plačilni razred in prosta soba;
- podučiteljsko mesto na dvorazrednici na Črnigori (Maria Neustift), III. plačilni razred;
- učiteljsko in podučiteljsko mesto na trirazrednici pri Novi cerkvi, IV. plačilni razred in prosti sobi;
- podučiteljsko mesto na četirirazrednici pri Sv. Vidi, IV. plačilni razred in prosta soba;
- dve podučiteljski mesti na četirirazrednici pri Sv. Urbani, IV. plačilni razred in prosti sobi;
- podučiteljsko mesto na dvorazrednici pri Sv. Duhi, III. plačilni razred in prosta soba;

k) učiteljsko mesto na trirazrednici v Zavrčah, IV. plačilni razred in prosta soba;

B. V Ormoškem šolskem okraji:

- podučiteljsko mesto na dvorazrednici Runeč, IV. plačilni razred in prosta soba;
- podučiteljsko mesto na trirazrednici pri Sv. Tomaži, IV. plačilni razred;
- podučiteljsko mesto na dvorazrednici pri Sv. Bolfenki na Kogu, IV. plačilni razred in prosta soba.

Opomni se, da je gledé na vsa mesta potrebno popolno znanje slovenskega in nemškega jezika, in da podučitelji in podučiteljice IV. plačilnega razreda lahko tudi dobé osobno doklado 30 glđ. na leto.

Prosilci in prosilke za katero teh mest naj svoje redno opremljene prošnje z dokazom, da so avstrijski državljani, vložijo predpisanim potom do 28. junija 1891 pri dotičnih krajnih šolskih svetih.

Okr. š. svet Ptuj — Ormož 1. junija 1891.

2—2

Predsednik: Marek s. r.

V Rudolf Milic-evi tiskarni v Ljubljani se dobé

„Šolske Drobtnice“

s podobo in životopisom knjezovladike Antona Martina Slomšek-a, spisal Fr. Jamšek, šolski ravnatelj v Reichenburgu ob Savi; dobé se mehkovezane po 70 kr., kdor vzame 10 komadov vkup dobo 1 po vrhu.

Ravno v tej tiskarni se dobi tudi pravlična podoba za v okvir knjezovladike Antona Martina Slomška, prav primerna za šolske sobe itd. ter velja s poštnino 25 kr.

Dne 24. septembra 1892 bo 30 let kar je umrl ta prvak slovenskih pedagogov.

Tudi se dobé vsi obrazci (Formulari) za šolo, občinske urade in cerkev.

Za mnogobrojno naročitev se priporoča z spoštovanjem

R. Milic-eva tiskarna,
Ljubljana, stari trg.

Vabilo k naročbi!

Z današnjim dnem konča se I. polletje in prosimo torej p. n. naročnike, katerim s tem dnevom poteče naročnina na naše glasilo, naj blagovolijo obnoviti svojo naročbo. Priložili smo jim radi tega položne listke poštne hranilnice. Ob enem prosimo one prejemnike „Popotnika“, kateri so še z naročnino na dolgu, naj poravnajo svojo dolžnost po položnih listkih, katere smo jim o svojem času priložili.

„Zaveza slovenskih učiteljskih društev“
kot uprava „Popotnik-a“.

Vsebina. I. Pomen, metoda in tvarina zgodovinskega pouka v ljudski šoli. (III.) (Iv. Klemenčič.) — II. Prirodopisni pouk v jednorazrednicah. (XXI.) (H. Schreiner in J. Koprivnik.) — III. Nekoliko besedij o spremembi naših beril. (II.) (A. Kosi.) — IV. Slovestvo. (Novosti.) — V. Listek. (Spomini na III. skupščino „Zaveze“. (III.) — VI. Društveni vestnik. — VII. Dopisi in druge vesti. — VIII. Raznoternosti. — IX. Natečaji. — X. Vabilo k naročbi.

Lastnik in založnik: „Zaveza“

Tisk tiskarne sv. Cirila v Mariboru. (Odgov. J. Otorepec.)